

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOI
soome-ugri keelte kateeder

ANTTI TUURI ROMAAN
"JOKI VIRTAA LÄPI KAUPUNGIN"
EESTI KEELES

Diplomitöö

Ingrid Kung
Juhendaja: prof. Paul Alvine

Lubov Kaitmüsk.
08.06.84
Allinny

TARTU 1984

Ennõna

Tõlketeadus on võimalik analüüsida mitmest aspektist lähtuvalt. Nii leidubki tõlkevõidlust küllalt subjektiivsetest maitseolustustest tõlkija pädevuse kohta kuni grammatiliste kategooriate puhtlingvistiliste kõrvutamisteni.

Käesoleva diplomitöö eesmärk on uua-
delda probleme, mis tänapäeva soome
keelst extindamisel esile võivad kerkida,
võrrelda keelte struktuurielementide
erinevusi, mis tõlkimisel kõige tülitkamas
võivad olla, jälgida lähtematerjali pii-
rises tänapäeva soome keele isärasusi,
sealhulgas ka kõnekeele elemente, ja arut-
leda erinevate tõlkevõimaluste üle –
seega valgustada üldjoontes olulisemaid
faktoreid, mida tõlkimisel tuleb arves-
tada, tehes seda nii leksikaalsel kui ka
grammatilisel tasandil.

Töö aluses on Antti Tuuri romaani
"jogi virtaa läpi kaupungin" 1978. a.
ilmunud trükk ja A. Hagäsmäe tõlge
"jogi uoolab läbi linna," mis ilmus
1983. a. Valikku põhjistas asjaolu, et

mainitud teos oli diplomitsõõ alustami-
se ajal kõige uärskem soome ilukis-
jandusteos eestindus.

1. Sissejuhatus

Kui sugulaselva soomlaste kirjandusteoseid on eestindatud juba pikki aastakümneid. Kahtlemata erineb aga soome kirjandusklassikute stiil tunduvalt tänapäevaste teoste kullast ja ka tõlkijad seisavad mõneti erinevate probleemide ees. Tõlkimist ongi määratletud sõjete sõnade leidmisena ja reudes valiku tegemisena, mille puhul tuleb arvestada kõiki olulisi tegureid, nagu konkreetne juhtum, aeg, koht, stiil ja žanr (diivaku, Keiske 1975 : 110). Tõlketööd võib hinnata mitmest aspektist lähtudes. Kõigepealt tuleb jälgida tõlke ekvivalentsust, kuid objektiivse hinnangu andmiseks on vaja teada ka tõlkija ees seisnud ülesande eeskusartet. Ja lõpuks võib struktada tõlke üldväärtus üle (Korvucapob 1973 : 190). R. Tago on tõlkijale eritatawad nõuded kokku võtnud 6 punktis:

- 1) Tõlkija kuulorkus ja stiilitunnetus peavad olema kehtmisest kõrgemal tasemel; kusjuures olulisem on sihtkeele tundmine.
- 2) Nähtav on tõlkija üldine haritus ja

teadmised valdkonnast, mida tõlgitava tekst käsitleb.

3) Tõlkija, eriti just laidetõlkija peab valdama kirjutamist kunsti.

4) Ta peab olema heelas ja täpne.

5) Tõlgile, seega suulise kõne vahendajale on oluline ka hääldatsoon.

6) Tõlkija peab suhtuma tõlgitavaaega rahuldavalt (Ingo 1980 : 9-11).

Kui kirjanik paneb toetuse kogu oma loovisikule, peab tõlkija olema vastupidine isanda ära salgama, rääkima ja kujutama maailma nii, nagu ta ise seda näeb, tunneb, mõistab ja kujutab. Ideaalne tõlkija on see, kes suudab tõelikuult ümber kehastuda (Ojamaa 1972 : 1910).

Seega määrab tõlketöö stiili originaali stiil. Stiil on inimpärane keel, mida mõistavad nii välised kui ka alla teadvuslikud, täpselt püritlematud tegurid. Kõige vabamalt kasutavad kirjanikud, sest nende eesmärk pole mitte lihtsalt kirjeldada maailma, vaid teha seda ka mingi kindla vaayundiga. sõnakunsti vahend on ju

keel ja kirjaniue ellusikatumine ja maailmavaade ilmnevad just tema keele kaudu. Kaasile purunemine võib rajatuda laus purunemises. Kide kaugemal on kirjapandud kunstist, sida olulismas muutuvad keelenormid (Rintala 1979 : 187).

Järelkult on õige sõnavalik ainult pool tõlkija ülesannetest, teine pool on seotud grammatiliste kategooriate õige ja otstarbekas tõlkimisega. Soome teoste eestindamisel kerib ratsionaalse keelekanutuse probleem küllalt teravalt esile, sest osalt grammatilisest kultuuribist ja osalt leksika eripäradest tulenevalt on sihtkeele laused lähtekellega võrreldes tavaliselt pikemad, näit.

Konut kävivät rauhallisella äänellä puolilla nopeuksillaan, kävelin rukansirtua, paperinleikkajat istuivat giljotiniin veressä paperiaaliensa päällä juttelomana; koneil-

karivad töötand poolle kiirus peal vaikselt häälige, lööksin a-na äärt pidi edasi, paperileikajad istusid giljotiniide kõval paperiellide peal ja sijad juttu; manaste juures selmitseisin

la katelisin pöörasja trükkijaid ja abiküa.
ja apumiehia. (17) aijaid. (12)

Tõõdud näites oli soomekults tekstis 21 ja
estikeelses 27 sõna sama informatsiooni
edastamiseks. Kui sarnast analüüsi teha
piirne tekstiloige kohta saab ülevaalli-
kumad andmed: too esimene peatükk si-
saldab originaalis 2274 ja tõlkes 2416 sõ-
na. Lisasõnade hulk on 0,25%. Ei ole
muidugi usnärk omaltte saavutade tõl-
kes originaaliga võrdne sõnade arv (peale-
gi oles see võimalik,) kuid on ka tuntud
tõit, et kõigendi lühidusega mõtte selgus ja
tabavus ainult võidab. Kuidas neid prob-
leme on lahendanud tõlkija, aradeldak-
segi kärsoluar analüüsis.

2. Tõlke grammatikast

2. 1. Nomeni arv

Võrreldes originaali ja tõlget arvukategooria seisukohalt, tõekas kohe silma, et on suur hulk sõnu, mida soome keeles kasutatakse mitmuses, kuid mille tõlkedaste on ainsuses.

Soome keeles ragu mundersti kultis on sõnu, mida tarvitatakse kas ainult mitmuses või ainsuses, kusjuures mitmusele sõnade (näit. kasvat 'rõugu', urut 'ord', myötäjäiset 'kaasvara') hulk on tunduvalt suurem ainsuslikest sõnadest. (Palmes 1981 : 128-129). Samas kasutatakse aga tihti mitmusest ka siis, kui tegelikult oleks võimalik ka ainsuslik vorm, näit. Kaivas viskoo lumia; Kypäät mullat haudallasi (Hakulinen 1979 : 520). Diplomiteis on taolised ainult mitmuslikud sõnad taatluse alt väga jäetud ja pööratud tähelepanu kind ruudle pihitudle, kus põhimõtteliselt esineb nii ainsus kui mitmus, kuid arvu kasutatakse vastupidiselt eesti keelele.

2. 1.1. Noomen mitmuses on tõlgitud ainsus-
likult

a) lähtematerjali piires on kõige kindlam
ja selgepiirilisem ühem mitmuses kogu-
tatarlastest sõnadest töö ja töötamise-
ga seotud sõnavara.

Rupee itse hommün... Hakka ise ame-
(84) tirse ... (130)

... ja lähtivat työ-
maillun. ... ja kõndusid töö
juurde tagasi.
(144) (93)

... töitä ei ole tar- ... tööd ei jätku.
peekri. (144) (93)

Kiia hoidan kiia tun oma
omat hommuni... tööd...
(96) (62)

jätin sen niikin toi-
hin... jätan ta selle töö
juurde ...
(96) (62)

Palkat on muiden Palkad on siin
asioita tärrä mayas tunte mu
talossa. (14) re (10)

Katselin, etta hal- Jaatan, et kiiki-
lissa työt sujui- Iselhis edeneb töö
vat niinkuin su- ragu edeneb...

juivat...

(18)

(13)

6) Samuti ka koristamist märkiv sõnavara.

Kina olen kaikkii
tärsamist ja va-
cannut...

(19)

... ja kuulun siia
kultuurian xamu-
kahvia ja syõmi-
sia.

(265)

... oli kannellut
kahvikupit ja kes-
monedat ja soveri-
astiat, pullat ja
kakut talmiiksi...

(63)

Ärkasin enimmäi-
senä, rousin ja
kuttelin kahvit.

(313)

... vein sen kuttioõn
ja kutas kahvit.

(152)

ka olen kogu lava-
kraami juba val-
mis vaadanud...

(13)

... ja on kuulda,
kuidas ta seal
hommikutukohvi ja
suia tegema kak-
kab.

(166)

... ta oli karnid
ja koortkannu ja
suhuru toosi, saiad
ja koogid juba
enne elutsa lava-
le kandnud... (41)

Ärkasin enimese-
na, tõusin üles
ja kutasin kohvi.

(195)

... viisin ta kooki
ja kutasin kohvi.

(100)

... kuateli jallut ja
koskenkorvat ja co-
cosolat lasuihin
sekaixin.

(126)

leivät ja uoit se
otti ikkunan välillä
muovipussista...

(24)

seppälä joi itse
pitkät huikat...

(43)

Se otti pullosta
pienet...

(126)

Sille tuli ottaa
toiset eyypyt...

(126)

eyypyt on tölgitud ka mitmusli-
kult,

Rantala otti eyy-
pyt sen kunniak-
si...

(127)

... kallas valget
ja "koskenkorva"
viina ja kokakos-
lat segamini kloo-
sidusse.

(81)

leiva ja uoi töt-
tis ta akka na-
helt kilekotist ja
mis tal leiva
peale panna oli...

(16)

seppälä joi ise
pika kulina...

(28)

Ra võttis puke-
list sõõmu...

(81)

sel puhul tuli
võtta kuni sura-
kas...

(81)

Rantala võttis
selle auks tee-
pid...

(82)

c) Kitmust kasutatakse vahel ka siis, kui kõne all olev objekt ei ole küllalt konkreetset nääratletud, näit.

... ei sairauslo-
mat iät ja yat
voi jatkua...

(244)

... haiguspuhkus
ei saa ju igaves-
ti kusta...

(154)

Kinulla oli siinä
ja raimisiinnet-
kin selvänä...

(186)

Kul oli seal ju-
ba abielluminegi
kindel...

(119)

Täällä kuulemma
eraät luttii sa-
lopolisuisia...

(305)

Kõni neus näin-
givat siin sala-
politseinikke...

(191)

Kuutamissa ta-
leissa palsivat
televisiooniden siner-
tävät talot...

(349)

Kõnes majas põle-
sid televisioite
sinised tuled...

(217)

Kinulta jäi pai-
not hankkimatta.

(312)

Kinul jäi küki-
koda muretsema-
ta.

(195)

d) Teatud juhtudel, mil eesti keeles üldistavalt ainsust kasutatakse, on sisuliselt tegemist mitmusega.

sitten ei mitään
eähiäritä...

(81)

ja ei mingit la-
menti...

(52)

-saatama käima
on küllä ihan työ-
ehtosopimuksen var-
toimia toimenpi-
tuitä.

(8)

kurat, see on loo-
epinguga toie-
likus vastuolus.

(6)

luottamusmiehes me-
ni pörmään ste-
ruot soimaan...

(126)

Usaldusmees läks
pani stereo män-
gina...

(81)

kiun pitää läh-
tää vähän mat-
kalle.

(102)

(Ka pean katu-
kesks ajaks ära
sõitma.)

(103)

Tästä tulee sel-
laist selittelyt
asiakkaille nyt,
ettei se ole toisa-
ksaan...

(12)

sellust tuleb klien-
tidega sihtke
klaanimine, et
hoia alt...

(9)

... kaatos Annikin
kieltelemisistä

... kallas Anniki
vastupeikkemi-

välittämättä.

(88)

... mihin aikaan se
silloi tulla tuo-
maan eahat...

(101)

Nämä on perikun-
nan eahojä...

(105)

... vanhat, vutka-
emanna hylkää.
mät huonekalut...

(118)

sest hoolimato.

(52)

... mis ajal ta mõt-
leb tulla eaha too-
ma...

(102)

see on pärjate
eaha...

(105)

... korteriperunaise
vana, väga proa-
gitud nööbel...

(77)

2) lisaks mitmesuguseid mitmuse
tarvitamise juhtusid eri talolken-
dadest.

... kuatsoi maito-
purkista maitoa
puoli laria ja
larki puolit vet-
tä sekään enun-
kuin joi. (285)

... kallas piimapa-
kist pool klaasi
piima ja lari
tuis pool vett
sekka, enne kui
jõi. (172)

Kiertelin veldi pai-
rorra ja katselin,
että konusta oli

Pegon veel kiiki-
tsekkis tiiru ja
kontrollisin, et

virrat pois.

(21)

... zänut sen kans-
sa sairaalaan si-
eunit ulvoen...

(252)

Ei voimat enään
eitä" riinkuin nuo-
rilla.

(135)

Kies käy täällä
nostelomassa ko-
neiden ropeuksia
itse riinkuin se
siitä" parani.

(20)

... äiti istui tuo-
lille svensuukun
kädet helmoissa.

(286)

Kerroin, ettei yli-
töihin jäisi ku-
kaan, ja että ko-
neet olivat koro-
vuoron ajan käy-

masinast siks
uool ja ja hilita-
tud.

(15)

... ja söitnud sel-
lega sireeni hui-
lates haiglass.

(196)

Ei jätke enam
jõude ragu noor-
tel.

(82)

Kes käib sin is
masinate kiirust
tõstmas, ragu see
asja muudaks.

(14)

... ema istus uks
juurde loolile,
käd zilis.

(178)

ei tle sin, et üleku-
de tegema ei jää
keegi ja et masi-
nad on terve ja-
hetuse töötanud

reet puolella ro-
puolella, vaikka
olin muutama
kerran käynyt
ropeuksia itse
nostamassa. (17)

poole kiirusega,
ehkki olen käinud
mitu korda ise
kiirust tõstmas.
(12)

2.1.2. Tunduvat harvem võis kohata
ainsusliku vormi tõlkinist mitmuse
vormis.

Kun saan joka
kohdasta esai-
sit yhtä hyvin...
(20)

Kui sa said kõi-
ki kohti ühejõe-
ra hästi tun-
neksid... (14)

Keidain suhole on
ikran työsuhole...
(38)

Kui suhted on
täielikult töö-
suhted... (52)

Joku kone lähti
lauiskalla aänel-
le" käyntiin...
(9)

Kõned marinad
läksid lausa
kääliga käima...
(6)

Kiijassa kerrottiin
koicasta, joka
oppi tulemaan
toimeen ja pitä-

Raamatus oli
juttu koerast,
kus Alaska tü-
hermaal õpib

maian puolele
Alaska erämaais-
sa.

toime tulema ja
enese eest seisma

Tõtkimisel arvu määratlemisega
easkusi ei tohiks tekkida, kuigi mõ-
nel juhul on valikuvõimalus siiski
olemas, näit.

Puhet ainakin on
kun parhoolle
jätakälla.

gutud on igada-
hes ragu viima-
sel pätil.

(33)

(22)

deks võinud tekkida ka arisures juht
igatahes ragu viimase pätil; seda
enam, et on tegemist üldistusega, millil-
sel juhul soome keeles enamasti mitmest
ja eesti keeles ainult kasutatakse.

2.2. Verb

2.2.1. Infinitiivid

2.2.1.1. I infinitiiv

I infinitiivil on kaks vormi: lühem, mis vastab eesti keele da-tegevusnimele ja pikem, mis on saav käänne lühemast vormist.

a) Lühem vorm on tõlgitud eesti keelde üldreeglina infinitiiviga. Kulte grammatilise erinevus ilmneb aga siinkohal erinevatest ektisioonidest - soomekeelne da-infinitiiv rõõndus peaverb võib eesti keeles rõõnda enda järel kas ma-tegevusnime, näit.

... ette mistaän ok
tärvinnut huoleh-
tia.

(155)

... et ma pole pi-
danud äieti mil-
legi pärast mu-
utsuma.

(29)

või da-tegevusnime, näit.

...sihen saat us-
koo...

(26)

...sida võid
uskuda...

(17)

Sen voit sanoa...

(13)

sida võid äel-
da...

(9)

(Kahe viimase näite puhul pandagu tähele ka meie võina verbi mõneti laimnat tähendusväga, kuivõrd teda saab tõlkida nii modaalverbi saa-
da kui ka voida vastena; nende tähendusvõrgund on aga erinev.)

Selga sõltub da-infinitivi eesti-keelne vaste verbi ektssioonist. Lääne-mere soome keelte verbi ektssioonide kohta pärineb pikem uurimus P. Saukkoselt (1965, 1966).

Kuivõrd rühmused ektssioonid on keelde küllalt traditsioonipäraselt juurdunud, ei ole tõlkepraktika seisukohalt taliku tegemine eakke.

Selle näite kinnituseks toadilgem alljärgnevalt mõningaid konkreetseid ühendeid.

a) Peaverbi juurde kuuluv infinitiiv on tõlkes ma - tegevusnimi.

Kun veri alkoi
kiehua...

(286)

Kui veri hak-
kas kuma...

(178)

Kai se sitä al-
kaa selvitä...

Eht hakkab ari
niid edema...

(102)	(66)
... <u>älä</u> <u>alo</u> siitä mitään <u>puhua</u> - <u>kaan</u> .	... sellut <u>ära</u> <u>hak</u> - <u>ka</u> <u>üldse</u> <u>eiäki</u> - <u>magi</u> .

(187)	(119)
Oli <u>alkanut</u> <u>sata</u> setta...	Oli <u>sadama</u> <u>ka</u> - <u>kanud</u> ...
(146)	(94)

(89)	(58)
... <u>alkoi</u> <u>mitata</u> vettä kahvipannuun.	... <u>hakkas</u> vettä koh- vikannu <u>nootma</u>

alkaa 'hakata' + 3. infinitiivi illatiiv (esti keeles siis ma-tigevussnimi) on just tänapäevase konstruktsiooni läänemeresoome keele läänepoolsetele keelealadele ja on sealt liikunud ka mõningatesse idapoolsematesse murdetesse (Saukkonen 1966 : 110-116).

Käesolevas alalaigus saadeldakse aga just alkaa praesentibi põlvnõlv, et järgnevalt seoses III infinitiivi sisseüt-
luse käändele tõlkeprobleemidega se-
ses tuleb käsitlusele euve + maan-
sorm, mis esti keeles on tõlgitud sa-
muti hakkena + ma-infinitüiviga. Hu-
vitav on aga tähele panna, et kui

alka verb on enamasti ära tõlgitud, siis euve on vahel kasutatud lauses, mille artikuleerides tõlgitud on elistatunaaks osutunud selle sõna mittekasutamise.

Erineva rektisiooniga on ka näit. modaalterb pitää 'pidada'.

Aina sinä jät-
kin pitää tutää?
(89)

Kidagi sa ikka
pead teadma?
(58)

... olisi pitänyt
kysyä isän osin-
nista.
(214)

... oleks pidanud
isa teavit järel
küsimä.
(136)

Tämä nyt pidi
tulla ...
(286)

Pidi see ka jüh-
tuma.
(176)

Kyllä muidakin
pitää nyt lähtä.
(121)

Nüüd peame meil
ka minema hak-
koma... (76)

On selge, et kui tõlkija oleks kasutanud pidada asemel modaalses tähenduses tulla, mis samuti küllalt levinud, oleks muutunud ka kõbeselt rektisioon: meil tuleb nüüd ka minna e. meil tuleb nüüd ka minema

hakata. Siinast juhul kuulub otseselt
sõldide juurde hakata, mistõttu mine
ma võib jääda ma-infinitiivi.

8) I infiniitiv on tõlgitud täpselt gram-
matiliselt vastega.

Ei riiden tarvit-
se päästää sinna
kitaän...

(286)

Nad ei prungi ke-
dagi sinna las-
ta...

(177)

En minä ole kerin-
nyt vele kun to-
leta...

(12)

Ka pole veel muud
jõudnud kui fax-
ti konstatunde...

(8)

Saa nähdä, tu-
lenko takaisin...

(123)

saab näha, kas
tulen tagasi...

(79)

Parempi en sen
saan kulkea...

(11)

Parem en tal las-
ta käia...

(8)

Siinast näite puhul sajas tõlge
selgus huvides veel lisaks lasta
verbi. Siinkohal olgu äldud, et juur-
demõeldamat infiniitivi võib kohata
soome kõnekultuuris küllalt sageli, näit.

Jaksattako ve

Kas jõuati

sivälle asti?

(270)

Kas jõuate sisse

minna?

(168)

Ei veelä olisi tas-
vannut...

Sul ei puugiks
veel minna...

(31)

(21)

Järgnevas näites puudub aga infini-
tiivi juurde kuuluv seldisverb.

Sitā suurempi
syyhän päästä
sopimukseen.

(14)

Seda eohkem põh-
just kokkuleppele
jõuda.

(10)

Üks soome keele omajärgsemaid
jooni on I infinitiivi pikem vorm ehk
da - tegevussõna saav käänne koos
posessiivisufiksiga. Vaatamata täpse
grammatilise arve puudumisele tõl-
kimisel eaduse ei tule, sest talitavoi-
malusi on vähe. Enamasti tõlgitakse see
sidesõna et + da - tegevussõna abil.
On võimalik veel ka maks - vorm, aga
kuna see on eesti keeles vähe kasuta-
tud, siis tõlkimisel seda enamasti ei
ole kasutatud. Nii on sellise sõstarbe-
määrusliku lauseühendi aktiivne kas-
vitamine soome keeles mõnevõrra eadiso-

raalsen kui selle tõlge eesti keelde.

Ääryn liian ropear.
ti saadakseni kai-
ken sen tehtyä...

(272)

ilillä rousen et-
simään kynää ja
paperia kirjoittaa
seni kirjien...

(259)

... kulkenut ja
pitkin huoretta
etsimässä" perse-
liä ja ääriä pääs-
täksen otamaan
oikeaa ilmettä" vaa-
rin roamalle...

(105)

... hakkosin käsiä
eiinan yli ristui
saadakseni seut
paremmiin kiistä-
mään ja oloni
selviämään.

(132)

Ääryn liiga kiies-
ti, et jouda teha
kõike...

(120)

ihkepal töusen ja
strin pliiatsitja
paberit, et kirja
kirjutada...

(163)

... käinud ja ostri-
nud juba möö-
da tuba pirtsutit
ja värvi, et kaari
rõõle õiget ilmet
anda...

(68)

... tagusin käsi
eisti ärtu einda,
et saada verd
paremini käima
ja olemit klaari-
maks.

(85)

2.2.1.2. II infinitiiv

II infinitiiv vastab eesti keele des-tegevusnimele. Soome keeles kasutatakse seda sees-ja viisitlevas käändes.

Lauseühendi seisitlevat vormi on tõlgitud analoogilise des-lauseühendiga, kasutatud kõvallaust või on pöörd. sõna asendatud käändsõnaga.

a) Lauseühend on tõlgitud grammatiliselt täpselt.

En tiinnyt kertoa
enempöiä, mitä
tullessani, ja sa-
rsin sen.

(297)

Ka ei tiadnud
eäädida eohkemat
kui tulleski ja üt-
lexin talle seda.

(185)

... että on täällä
ollessaan saanut
niin vähän itseään
muutettua... (138)

... et siin olles on
suudetud nii vä-
he muuta ennast..
(89)

Täällä ollessani etsin sopi-
via kortteita.

(249)

Täältä oolates et-
sin sobivaid eü-
leid.

(156)

b) Lauseühend on asendatud kõ-
vallausega,

... kiertäessäni pi-
han läpi portail-
le ja siráas.

(295)

... joita se suostui
sanomaan arisa
siltä intiaessani.

(197)

... tarjoilisita meni
juttelamaan sinne
meidán lukiessa
uuskalistaa.

(199)

... kuusi hyvästytä
mennessämme pi-
han yli kadul-
le.

(93)

... kui tulín kaars-
ga üle õue trepi
peale ja sirse.

(184)

... mida ta rõus-
tus ütlima, kui
ma tema kallal
noixin.

(125)

... kelnerid kaisid
seal juttu puhu-
mas, kui me toi-
dukaarti uurisi-
me.

(127)

... kõikus head ae-
ga, kui läksime
üle õue tänavale.

(60)

c) Pöödsõna on arendatud käändsõna
või tõeimega.

dumiaama oli aja-
nut tiellä put-
kalla ollessani..

(294)

Kinun kylässa
aruessani se oli

dumisahe oli mi-
nu aretikambri
oleku ajal läbi
sõitnud...

(184)

Kinu kylas ela-
mise ajal olid

dat olleet Jarta kan-
sakoulusse.

(298)

... tervehdis mehiä
kävellessäni...

(9)

... ja ulos menes-
säni suuri mus-
taviiksinen mies
oli tullut kiinni
eiruksiini...

(211)

... missä se luais-
saan oli merossa...

(202)

rad stand alles alp-
koolis.

(86)

... teretavn käigu
pealt mehi ...

(6)

... lävel oli suur
mustade suru-
dega mees mul rin-
nust kiinni eaba-
nud...

(135)

kes kasutamata jäänud.

a) Pöles on des - vorm.

... euperi sitten kuo- ... hakkas siis lä-
rimaan perunaita vel toohl istudes
svenxmutuolilla is- kartuleid kooi-
tuen. ma.

(286)

(178)

Kenin pimeän pers- lõtkin läbi pime-
tuun lõpsi ules da eskaja, koba-
seirinta tieta tun- des seinte abil
nustellen... teed...

(303)

(190)

... isa Pihlaja luki Pihlaja isa luges
kirjaansa naures- muheldes oma eoa-
kellen itsekseen... natut...

(107)	selgast.	(69)
... <u>tõnien</u> inänsä el-	... <u>mükrates</u> ira	
kapäähän.	stast.	

(106)	(68)
-------	------

seega saadeldud eühma sõnade II-tegevusnime viisütleus käände tõlkevaste ei erine grammatiliselt seerütlema käände tõlkevastest. Täenduslikult on aga vahe olemas. Kui seerütlema käändega väjendatakse põhitegevusega paralleelselt toimuvat tegevust ja see vastab küsimusele nillal? mis ajal?, siis viisütlema käände sugu tegevust viisi selgitamiseks ja vastab küsimusele kuidas? Jah on selge, kui kõrvutame ühe verbi II-infinitiivi erinevaid käändevorme -

seerütlevat

... isa lämmitteli <u>lukkisraan</u> käänään kellaa levys ulko- puolella.	... isa soojendas <u>lu-</u> <u>gedes</u> plüüdiploa- ali kohal käsi.
--	---

(184)

(195)

ja viisütlevat

Isa ist

aiäressõ jötakin viik-
kollehtä lukien, syö-
den lupää ja voi-
ta. (285)

Isähaemäntä is-
tui hellan edessä
lämmiklemässä,
lehteä lukien.
(302)

ees, lugedes mingit
nädalalehte ja
suures leiba ja õid.
(177)

Isänapereaine is-
tus pliidi ees ja
soojendas ennast,
lugedes ajalehte.
(189)

Nagu üldse soome keeles lauseliikend
levinum on kui eesti keeles, ei pruugi
ka alati II-tegevumise viisiltsus lau-
seliikendiline tõlkimine kõige sobivam
variant olla. Näitaks lausel

... õaikkas en tiennyt ... ja kuhu urku-
osoitetta, kadut
ja kadunkulmat
muistolen.

(215)

... ja kuhu urku-
sin end veel aska-
vat minne, kuigi
ma addressi ei
teadnud, mälita-
des tänavaid ja
tänavavarurki. (136)

ütlus eestlane kindlasti hoopis ver-
bi finitvormiga ... kuigi

b) Kõnel juhul ongi tõlkes istaw verb pöördelises vormis, näit.

Küja seisis selin, ik. Küja seisis selgaga
kunaosta ulos kat- mine poole ja ba-
sellen. (212) tas aknast välja.

d) de- infinitiiv viisutluse on tõlgitud⁽¹³⁵⁾
ka ne- infinitiiv viisutluse käändes.

... mina istumas... ... mina kõual is-
viesse kaarteisse tumas ja capu-
kolhuja varoen... tuste istu kaitse.
(152) mas... (96)

e) Pöördssõna on asendatud käändsõ-
naga.

... kisse tuli naa- ... kasse tuli naa-
purin puultle no- berouet kiire joet.
pearti jueten... suga...
(155) (96)

... ja lähti kävele- ... ja hakkas eka-
maän postille päin kindlal sammul
tarkasti astellen. postkontori poole
(306) minema. (191)

... rouxen känilä ... tõusen käte
autilaen istumaan... abil istuma...
(238) (150)

e) Huvitaw on aga täheldada, et mõ-
nel juhul on viisutluse käändes olev

vero tõlkekeeles isale jäänud.

... too viipalita
eteisen kaapist
veitsen kärgella kan-
taen. (287)

... tõi viilakaid
roa stras entu
kapist ära. (178)

... netraan kohdalta
tuli eintessä au-
to pitkilla valoil-
la ajæn ja istuim-
ne puhumattomi-
na... (309)

... tuli netra poolt
mööda rinnakut
kaugtuledega au-
to ja ne istusime
sõnatult... (193)

... tuli tütä ajæn
ja vinkkari minut
mukaarsa. (316)

... ta tuli auto-
ga mööda teed... (198)

Kirkolta päin tuli
vanha mies mo-
pola ajæn, moot-
toripyöräilijän
rahtkalakki pääs-
sa... (312)

Kirikult poolt tuli
vana mees mopee-
diga, mootorcat-
turi rahtmüts
peas... (195)

Nagu näidetest selgus, oli enamasti
tõlkimata jätud viisimõtte vorm sõ-
nast ajæn 'sõita'. Kuidugi ei ole
see nähtus absoluutne. Kõnes lausudes on
ajæn ka tõlgitud, näit.

... kuinka ystä- ... kuidas sõbrad

vät tulisivat ky-
lään eellä ajen
kulkusten kilistes-
sa...

(210)

tuleksid eega sõi-
tes külla, kulyu-
sed tilisemas...

(134)

2.2.1.3. III infinitiiv

Soome keele infinitiividest kõige enam kasutatav on III infinitiiv, mille tunnuseks on -me-, -mä- ja millele eesti keeles vastab ma-infinitiiv. Kuigi ka eesti keeles kasutatakse ma-tegevusnime sisekohakäänetes, ei ole nendegi vormide täpne tõlkimine keeleloogikaga alati koostöös. Peale sisekohakäänete ja ilmutlema on võimalik soome keeles kasutada aktiivis alalütlevat ja viisütlevat, passiivis ainult viisütlevat.

III infinitiivi täpne tõlkivaste on infinitiivi ma-vorm, kuid soome keeles kasutatakse seda vormi songida, minä, minä et alati ei pruugi vasteks infinitiiv olla.

a) Kui aga tegevusnimelise tõlkimine on sõtupärase, tingib valiku ma-

või da - tegusnime vahel enamasti
õeldivert. Nii näitaks rõuab pystyā
naan - vormi, selle artikuline vaste suu-
ta aga da - infinitiivi:

... nyt pystyn sää- ... et ma niid
limään... sundan kaasa

(234) tundo... (148)

... etlā pystyn kuut- ... et suutsin ku-
telemaan sen sü- jutlede ta sel-
ken kuonesen... lesse tuppa...
(163) (104)

Seevaste aga näit. tulle on sarnase
ektsiooniga mõlemas keeles:

... tuli saatta - ... tuli oäjä saat-
maan ulos. ma.
(93) (63)

Tule kotona käy- Tule kõju käima,
maän niin men- siis lähne kala-
naän kalaan... le...
(121) (79)

Nagu juba I infinitiivi tõlkimist kä-
sitlvas aluses märgitud, on varda-
vad ektsioonid traditsioonipärasel
ja üldreeglina on lihtne otsustada,
kas lauses kasutada ma - infinitiivi
või da - infinitiivi, seega ei ole ka

tegevusnimele tõlkimine keruline. Erinebkiid
stiilivõimalusi võib leida aga süngi.

sinua ei kutsaan kugi pole sind pa-
le püütönyt mi- lunud minu eest
rusta kuolehtimaan, hoolt kande.

(26)

(18)

Võinalik oleks ka kugi pole sind palu-
nud minu eest hoolt kandma.

... jos minua jos- ... kui mind kua-
kus püütöään gi palutaks al-
maalaamaan al- taripilti maalima.
taritaulu... (89) (58)

Osib ka kui mind kuugi palutaks al-
taripilti maalida.

... sain... saaren in- ... suutsin... soavis
rustumaan kirja- äratada kuvi
põuon hankkimi- trükikõja hanki-
seen... mis sattu...

(114)

(174)

Ei oleks võimatu ka täpsem sain soa-
ei trükikõja hankimisest innustuma.

Kui seldisverb märgib liikumist, ka-
sutatakse enamasti no-infinitiivi:
... kain vaatenau- ... võtsin raigist

lakkosta poiallys -
saattat ja menin
leimanaan kello-
kortis. (21)

ühviidid ja lõik-
sin kellakaarti ce-
gistuurima. (15)

...varttis vaile yk-
siteista miehet läh-
tivat perulle ja
puhutumaa. (21)

...kolmveerand üs-
teist lähid nehed
perma ja ciiduid
kahetama. (15)

Samuti kui seldisverb närgib seisundi-
muutust, näit.

... istui liottele-
maan tegevna
kupiira... (32)

... istus ja hakkas
tarris teekotikest
lotama... (60)

Järgneva näites on tõlkelause liik-
misverb asendatud abisõnaga, mistõt-
te on ka ma-tegevusnime asemel de-
tegevusnimi.

b) liikumist või muutumist väljendav
tegevusõne + maan-infinitiv on tõlgi-
tud vastava infinitiivi finitiivse
sutses

... meni sohvaan is-
tumaan... (155)

... lõik istus olüva-
nile... (89)

Sainaja tuli ihmet-
telemaian, mistä
sitomon enimes oli
voinut niin kus-
mostua...

(11)

...sieltä tuli josta-
kin kypailua, josta
ta juoni pääsi
karkanaan...

(101)

Se otti kuppinsa
ja pullalauta-
sen ja lähti viä-
maan niitä sa-
lin puaseinan kuu-
kulle ...

(8)

.... tuliskio tä-
mäkin kihlaus
piättymään niin-
kuin edullinen...

(101)

Teikkija tuli mie-
juurde ja imestas
et nillest see kõi-
tekopi juhastaja nii-
nävi vöis minne...

(8)

...salt tuli mingi
jänt, mille inteiip
kadus käest...

(66)

Ta võttis oma
soiataldriku ja
tarni ja viis need
luugi juurde
soali tagasei-
ras...

(6)

...kas see küh-
lus lõpeb sama-
moodi nagu eel-
minegi ...

(66)

c) Jäga tihti võib kohata konstrukt-
siooni euveta + ma-infinitivi sisseüt-
lev käänne. Kuigi sellele leidub eesti

kulus grammatiliselt täpne vaste, on
mitmel juhul selline tõlkimine kelle-
loogikaga vastuolus, näit.

Ruusesin katsilemaan saatanin kella...
kellosa... (32) (60)

Nii sage namikul juhtudel inspireeritud
tõlgitud Eesti keelde lihtsusevõime ja
zuueta jäänud tõlkimata.

syödessään se suijespojatas ta
euperi kertomaan oma vennaast...
sejestaän... (19) (13)

se käveli konellen ta artus nari-
ja euperi roja-
maan ropeurnap-
pulaan... (10) (7)

Kiurun euperi te-
kemaän tupak-
kua mieli... (30) (59)

Sytytin savukkeen suiutasin sigare-
ja euperin pitä-
maisin sadetta
porraskäytäis-
sä; (23) (10)

Ruuettiin puhu-
maan lähdestä... Pegime minetust
juttu...

Keatud juhtudel on suturetud võima-
likuks grammatiliselt analoogiline
konstruktsioon, näit.

... ja eupesi sitten
tulemaan kohti...

(9)

... ja hakkas see-
järel meie poole

tulema... (6)

Ne eupesivat tans-
simaan alssia...

(91)

Need hakkasid
valvi tantsima...

(59)

Niit on euvelta-
va ajamaan
ylityönä.

(14)

Need peab hakka-
ma ületunnitöö-
na tegema.

(10)

... kello eupesi ole-
maan relja...

(332)

... kell hakkas re-
li saama...

(202)

... lämpö eupesi
tuntumaan koi-
kirra huoneissa.

(137)

... kõikides tuba-
des hakkas soo-
ja tunduma.

(88)

Siinases näites on enesekohas verbi
kasutamine küll veidi analoogiline.

seega on e. hakkama nii alkaa
kui ka euvelta tõlkemärk. Huvi on
aga täheldada, et kui alkaa

oli uamarti ka ära tõlgitud, euweta kasutati ka sellistes ühendites, mille sõnasõnaline tõlkimine ei olnud võimalik.

Sagedane on ühend euweta + raurattamaan ja see on tõlgitud, mille puhul ei ole kasutatud lastes verbi hakkama.

- Hullu, sitä eu-
peri raurattamaan.

(33)

"Hull," kippus tal-
le raur peale.

(22)

Kinua euperi rau-
cattamaan.

(29)

Kinule kippus
raur peale.

(20)

Niitä euperi kum-
paakin raurat-
tamaan.

(30)

Neile mõlemale
kippus raur
peale.

(59)

Analoope võib tõlge olla ka juhul, kui algsõnaraudis euweta puudub.

Annixia raurad-
ti.

(35)

Annixile kippus
raur peale.

(55)

Selline tõlkekonstruktsioon korras ho-
ses küllalt sageli ja mõneti võib see
stiili isegi kohmakaks muuta. Vähesi
oli kasutatud muid tõlkeviisid;

näit.

Sisko uperi rau-
samaan tyrski-
mällä... (118)

Õde pahvatas
laginal raerma... (76)

dihtsat ja tavapärase harato raer-
ma ei ole tõlkija euti karutunud.

d) III infinitiivi siruütlus võib olla tõlgi-
tud ka rud-partitsiibiga;

... sinä pullistu-
nut edellen, hän
juoksenaan ulos... (118)

... sin punnitanud
edasi; ta juoks-
ud idä... (76)

Sipola oli saa-
nut pauamisen
loppumään... (89)

Sipola oli trü-
kinis tõpetanud... (64)

e) või on karutatud määr sõna;

... kun minä tu-
len kotaa hakkamaan. (89)

... kui ma egü jä-
ele tulema. (58)

Ostimme laxit kä-
teen ja nousimme
seisomaan. (125)

Õtsime klaasid
kätte ja tõusime
püsti. (81)

... ja nousi sit-

... ja tõusis sis

ten tirkis taakse
seisomaan.

(170)

...ja tõusis siis le-
ti taga püsti.

(108)

f) kaasõna;

lyhyempää tiedä Lä lähel lähema
se lähtee ajamaan... tee peale...

(226)

(143)

g) nimisõna;

... se lähti aji- ... ta alustas
maad. soitu.

(176)

(112)

h) või on mõte kirjendatud kõubl-
lausega:

Naurin katsle -
maan ikkurasta
ulos...

(183)

Tõusin, et aknast
dži vaadate...

(121)

Kiia naurin ka-
eistelemaan tuh-
kaa tirkipöydän
lauvaalein...

(105)

ka tõusin, et tuh-
ka nõudepöudama
valamurre ea-
putade...

(68)

Rohket kasutamist leiab soome
keeles ka III infinitiivi messiv.

a) Eisti keeles vastab sellele ma-infi-
nitivi seestütle käänne ja teatud juht-

tudel ongi nii tõlgitud, kuigi võreldes
soome keelega ei ole see vorm meil nii har-
jumuspärane.

... ja Annika sii-
nä ja sitten tar-
joilemanna tuta
ja uoileipiaän,
vetämännä tuo-
lia lähemmäksi
pöytä... (25)

... mies säestämäs-
sä pihellä hai-
taulle...

(184)

... isäntä kävi tä-
hilla hymyilemäs-
sä ja kysilemäs-
sä... (216)

... Annika seal ju-
sa tud ja uoi-
leibe paikkunas,
tooli lauale lä-
hemale tõmba-
mas...

(12)

... mees saatmas
väikes töötspil-
lige...

(112)

... peremees käis
sug-galt raera-
tamas ja küsi-
mas... (138)

b) Lihti on vastav infinitiiv muu-
detud aga verbi finitiivvormies.

... uulona mehed
juttlemanna ja
tupaaksinanna
kaikesa caukha-
sa... (118)

... välgas ajavad
mehed jumalasa-
kus juttu ja
saitsetavad... (77)

...ylä-uuminis pal-
jaana selittämis-
sä ihmisille jota-
kin... (2/4)

latomossa tyhöt
hakkasivat rau-
haa, enmies is-
tui kopissaan leh-
tää lukemassa.
(18)

Tuollaiset muoto-
kuvat, mitä sinä
olet tekemässä...
(140)

...joka taas is-
tui tuolissa lu-
kemassa. (202)

Koko lauantai
aamupäivän olin
auttamassa ta-
varoiden järjes-
telmisessä... (115)

...kävin poikkei-
semassa oven
kiinni... (175)

...kes selitas nida-
gi inimestele...
(132)

ladumistekkin klö-
bistand tuidu-
kud mannaile, ju-
hatapa istus put-
kas ja luges aja-
kirja. (13)

Niingund port-
uud, nida sa
prauge teed...
(90)

...kes istus taas
toolil ja luges.
(129)

Terve laupäevä
hommikupoolaku
aitasin kõike kor-
raldada... (74)

...käisin linna-
sin ukse kiinni...
(111)

c) olla + III inf. riessin võib olla tõlgitud
 verbil juut vormi + na-tegevusmi-
 ne lõputa vormiga.

Päevanimes nemi
 aamupäevilla pal-
 joki puhumiseks
 ja sein usin olla
kätisteleminna, mie-
 hia koreille.

(329)

Ei ainakaan mi-
 un dahan mie-
 hen tarvitse olla
 paikkoi aina sii-
usamama.

(88)

Tuukimise kyu-
 nes hommikupo-
 likul coheks suu-
 prunkimiseks ja
 na pidin ihte-
 lugu nemi nari-
 nate juude ka-
mardama. (205)

Et lähemalt mi-
 na, dno mees, li-
 peaks alalõpma-
 ta tube korista-
ma.

(57)

ladeldud näidete puhul ilmnes ka
 nimetatud konstruktsiooni teatav mo-
 daalsus.

olla + -masse võib olla tõlgitud
 ka kohe infinitiiviga, näit.

En maia halua-
 si saadta heti
olla lainamama.

(158)

Ka ei tahaks
 siin käest kohe
laenama hakata.

(101)

Ja kui stülipoolsem tekib ma-tegevus-
nime lõputa ja seestõlvu vormi väljaku-
sultas. Kuivõrd mõneti märgib lõputa
ma-tegevusnime tegevuse toimumise al-
gust, oleks näitiks järgneval juhul sees-
ütlev käänne loogilisem olund;

suuri koira kävi suur koer tuli
seudoksumasse ko. hitteks meie lõhna
juamme hitken... nuusutama...

(211)

(135)

seega siis suur koer käis hitates meie
lõhna nuusutamast.

III infinitiivi seestõlvu kään-
des on kasutatud harvem.

Arvaks kielsi pu- Arvaks ei lubo-
humaste poliitika- nud poliitikat
koe... (120) raakide... (78)

Ka III tegevusnime ilmaõlvu kään-
dile leidub eesti keeles täpne vastus,
näit.

...sain oltua tege-
matta sita...

(161)

...suutsin selle te-
gemata jätta...

(103)

Enamasti pole seda aga kasutatud:

... ja sain helposti
oltua rauramatta.
(191)

... ja mul polnud
varte tõrises jaa-
da. (192)

Oskhuonerre irä
ja äiti intuivat
mitiään tekemättä...
(308)

Isa ja ema intusid
elutoas, tegemuse-
ta ja vaikides...
(192)

Seppo se ei saa ol-
tua syypätmättä.
(53)

see seppo ei saa
ilma viinats da-
da. (34)

Estikulne varte pündub III infini-
tiivi alalütlaval käändel, millega vägin-
datakse tegurust toimumise ainsuse või
riigi.

a) Enamasti kasutatakse tolles des- vormi:

... Käikien eavari
tuolilta nostelemal-
la painotõita ja
mallega lattuak...
(333)

... Käikien tegi uu-
mi, tõstes toolidelt
tukitsid ja kipsinai-
dusid...
(208)

... sain kävella sei-
ranta trannustelemal-
la glos. (310)

... pidin seinu ko-
bades üles nimeks.
(195)

... se avari dseman.

... ta tegi vasak-

puolisen oven avai-
mella ja oikeanpuo-
lisen sisäpuolelta kui-
kottamalle.

(22)

poolse ukse võtme-
ga lahti ja parem-
poolse seestpoolt üle
istme küünitades.

(15)

6) Tuua mõnel juhul oleks des- lausluu-
keudi kasutamine liiga kohmakas, on tõl-
kija sobivad teonine kaasaütluse käände.

Neuvottelemallahan
asiat selviaa sa-
nolaan sovellutus
shyissa.

(328)

Läbiääkimistega
saadaks apid
klaavis, seldoks
koostööstamisjü-
hendites.

(204)

7) Apidus on kaadeldav tegevusnimi
hoopis ära jäänud või on lauskonst-
ruktsiooni muudetud, näit.

... lauloi viinan
ja tupakan pott-
tamalle käheällä
äänellä...

(220)

... laulis veinast
ja tubakast kähe-
daks muutunud
häälel...

(141)

se tervehti kättä
nostamalle...

(18)

Ja tõstis terve-
tuseks käe...

(13)

Agentpartitsip e. III tegevusaine lõ-
puta vorm on enamasti eesti keelde
tõlgitud partitsiibi abil; nii et tõlke-
lause konstruktiivsus oluliselt ei kan-
nata.

... kun olen kaikki
kaluamani, tutki-
museni kuuluvat
papeit löytänyt.
(221)

duin veelä saaren
antamaa lasken-
tatomia käsitte-
lää kirjao...
(141)

... se ei anna ihmi-
sille kätystä sii-
tä, mihin heidän
työllään jalesta-
ma voitto häveää.
(326)

... paikallisen kir-
jen vaihtojen lä-
hetlänne pätkä...
(313)

Kokkaan ja ajat-

... kui olen kõik soo-
situd, mille uuri-
mistöök punitu-
vad paberid üles
leidnud. (120)

lugemise veel saari
käest saadud
kalkuleerimise kä-
sitlused saama-
tut... (91)

... ei anna see
inimestele arusa-
mist sellest, kuhu
neude tööga loo-
dud kaunim kaob.
(203)

... kohalike kirja-
saatja lähita-
tud nupp...
(195)

laman ja mõt-

teles luemaani.

(280)

len loetu peale.

(175)

b) Et aga agentpartitiip saladab ka
põrasiinsüfient, tuleb mõnel juhul
mõtteselgust huvides lisada ka abi-
sõna poolt.

Professori tõi gh-
tä painots tu-
maani kirjao...

(108)

... ja nüin kai mei-
dän loytämämme
kaasut tuntuisi-
vat nyt...

(244)

Professor tuli ja tõi
ühe minu poolt
künnigast loodud
saamatu... (70)

... ja viit samo-
sugused tundus-
sid minu poolt alla.
tatud gaamid niid...

(153)

c)

Agentpartitiibi tõlkimisel on kasuta-
tud ka kõvallausset, näit.

se antoi minulle
luemaansa lehed
ja seloulin sitä
seisoltani...

(19)

Ja andis mulle
ajakirja, mida
oli lugemad, ja
ma lehitsesin
seda püstijalu...

(13)

Työhuoneesta olen

löötsen laon post-

salkuun alhalla
mieltimäni tarpeet...
 (201)

jelli ajsad, mis ma
all valmis mõttesi...
 (163)

2.2.1.4. IV infinitiiv

IV infinitiiv suti keele teonimele ja kasu-
 tatakse enamasti substantiivina. Sel ju-
 hul käändub ta kõigis käändetes ren-sõ-
 raade viimase. Verbaalsena tarvitatakse
 ainult nominatiivis ja partitiivis.

Nominatiiv suti tavaliselt kõlgi-
 tud re. teonime nominatiiviga, näit.

... asunnon kanxi-
ninen oli ellul sõ-
 le suurempi asia
 ja vookutakuun
kanxininen ja vook-
 utakuun kanxi-
ninen ja vookra-
 sopimuksen mielti-
ninen... (321)

Talouseläma ja
 sinä toimivien yti-
 tysten tarkoitus

... korteri kanxi-
nine oli tema
 jaoks elaud läht-
 sam asi ja kaub.
 joni muretsemine
 ja üürilepingu
läbimõtlemine...

(199)

Kapandusele ja te-
 gutsuata ettevõ-
 tete sihiks ei lohi

ei saa olla voitto-
jen kääntäminen joi-
denkin yksityisten
käyttöön, vaan ih-
misten palvelemi-
nen. (325)

... ajattelin mitä toi-
sen vuoden lomaut-
tamisen minulle mer-
kitse.

(330)

olla kasumite kuh-
jamine mõnede üh-
siseisuse kätte,
täid inimeste teeni-
mine.

(302)

... mõtlesin, mida
ühe rahetuse sund-
pühusele saatmi-
ne minule võiks
tähele panna. (206)

Partitsiibi tõlkimine on mitmek-
sine.

a) IV infinitiiv on tõlgitud teonimega,
võit.

Se on ja olemas see tähendab juba
oleva tarpe lyyht-olemasoleva tarpe
tähistä.

(242)

Lomautukstest viit-
ti paljon puhumis-
ta pöörade ja
luotomusmest
kansse...

(337)

see tähendab juba
olemasoleva tarpe
rahuldumist.

(213)

sundpühusele saat-
mist jätkus rõ-
vasti viitkimist
trükkijate ja usal-
dusmestega...

(210)

b) Kasutatud on de-infinitivi

Siin saialas	siin hauglas ei
ei ole muuta <u>teko</u> .	ole enam muud
<u>mita</u> enää kuin	<u>teko</u> kui lama-
maata...	da...

(323)

(201)

... minulle ei ollut	... mind ei olnud
mitään <u>teemista</u> ...	midagi <u>teko</u> ...

(106)

(65)

c) või verbi finitiivis

... katsi minnen,	... kikas konna
mutta jatkoi heti	mind, aga <u>luges</u>
<u>lusemist</u> .	kohe edasi.

(102)

(63)

d) Ka iv teguvorme tõlkimisel on tul-
nud kasutada kõvallaust, näit.

Kuuntelin teia	Kuulsin, <u>kuidas</u>
<u>kuhiskelimest</u>	<u>teia käis taas</u>
kuonesse...	<u>ungi</u> ...

(202)

(129)

... suokraemäntä	... korteriperenaine
käveli puolema-	jäi poolt teel
lin kuonetta pöy-	lause juurde
dan eteen, katseli	seisma, jälgis

kirjeen tautemistani. kuidas ma küia
(326) kokku nurdsin.

(203)

Ka. eeltoode oli näites kulekamuse erinevatest - täpselt grammatiliselt vastet olemasolev ei võimalda seda veel tõlkimisel harutada. Kuzjuures olgu viidatud, et enimel lause küllalt vähes informatsioonihulge edastamiseks kulus tõlkes 2 ja teine lause puhul 3 lihasõna.

2.2.1.5. nn. I infinitiiv

nn. I infinitiiv, mida on peetud ka III infinitiivi eriliigiks, esineb ainult aktiivse kaandes ja koos osastustitega. Ta tähistab tegevust, mille kestumine on lähedal ja tõlgitakse enamasti ma-tegevusnime seeritluga:

Ohjelma on val- stava on valmi-
mistumaisillaan... mas...

(192)

(123)

...ja kertonut siinä isän oleban kuolemaisillaan. ...ja teatand, et ma on suremas.

(196)

(125)

2.2.2. Partitsiibid

soome keeles on kaks partitsiipi, mida kasutatakse aktiivis ja passiivis nagu utigi keeles.

2.2.2.1. I partitsiip

I partitsiibi tunnuseks on -da, -da. Aktiivi I partitsiipi kasutatakse soome keeles küllalt sageli ja eriti just lauselihtendina.

a) Tõlgitud sageli analoogselt 2. keelsõnaga:

... inimesed teadsid seda kindlalt, mida-
gi tähenlavad.

(114)

sinulle kirjutasin
selle, et kuulin
mõniameltni si-
run olevan osta-
nasse omaa kirja-
pöuna. (324)

... an ei sitä
tuntunut vältä
paljon kuinokaitan...
(206)

... inimesed teadsid seda kindlalt, mida-
gi tähenlavad.

(74)

sinulle kirjutasin et
lupaas, et kuul-
sin sinu mõrsjalt,
sa kavatsesid en-
dale trükkida
osta. (202)

... an ei paist-
nud teda veel
suurt kuinokaitan...
(330)

... ussin saavani
 vielä kävelä sin-
 ne... (215)

... usson kuitenkin
selväävää ykvin-
 kin... (253)

... monet näytti-
 sät paruvan sii-
 hen sahas...
 (215)

... selitteli sittenkin
paljuvasta...
 (140)

... kuku ussurin
 end veel skauat
 minna... (137)

... usun siiski iok.
späini hakkama
saavat... (160)
 ... mitmed paist-
 sid siina saha
paruvat...
 (137)

... kurtis end ikka.
 gi külmutavad...
 (81)

8) sageda ti karutatale i partitsipi
 lausliühendis, mis etti kulle tõlgitud
 enamasti kõivallausga.

se saasi hakkama-
sa auton parkki-
 paigatte ja ma
 odotin... (316)

lupasin vielä miit-
 tiä minna toimis-
 ton otlaisin ja
 kerusin soittavani
 uudillen iltopäi-
 vallä. (329)

Ja ütles, et võtab
 parkimisplatsilt
 auto ja ma sola-
 sin... (198)

lutasin veel kaa-
 luda, millis bü-
 roo ma võtan, ja
 ütlesin, et helitan
 pärast lõunat uues-
 ti. (205)

... uhkaillut lin-
nasta ja kertonut
muistavansa vie-
lä minutkin...

(338)

... kerkus soitti ja
ilmoitti minulle
olevan aulassa
vieraita.

(337)

Keruin alas ja ker-
soin lähteväni ulos.

(297)

... tiedän saavani
valon portaan
päätte...

(239)

... kertoi ruokatur-
nin pian alkavan.

(316)

Nuutti niin, että
pelkäsin sammu-
vani istuakseni si-
hen pöykään.

(168)

sinänt lausit oles vöimud no löl-

... ähvardanud bag-
laga ja šelaud, et
pidavat veel mind-
ki meelles...

(210)

... helistati kerk-
jaamat ja teate-
ti, et mulle olevat
vestibüüdis külali-
sed.

(210)

däksin alla ja üt-
lesin et lähin välja.

(185)

... tean, et saan tu-
le kapi ostra juu-
res põlema...

(150)

... ütles, et löu-
navahealg algab
varsti.

(197)

eni kippus nii kud-
luti kallaks, et
kartsin-jään skal-
samas itudes no-
game.

(107)

kida et kartsin end sealsamas naga-
ma jäävat.

Kuna eesti kulus on sidersõnad kohem
väga suurend ja et kõvallaux tundu-
oalt karutatavam, on ka loomulik, et
tõlki selle võimaluse leidnud on, kui-
gi saanud tõlkida ka lauslühendiga.

c) Partitsiip on tõlgitud tegjanimega,
kait.

Näin, etta se oli sep-
pala, kirja kaupit.
teles armija kavei.
(290)

Nägin, et see oli sep-
pala, minu sõja-
väekaslane ja
caamatutega kau-
bitseja. (180)

d) või infimiliiviga
... pelkaän tõrmä-
väni sinis...
(238)

... kardan end
varte sinu äa
luua...
(150)

... see otsan luuli
ja tuntebaxx...
(138)

... ta köht eli ju-
ba tunde...
(90)

f) Aktiivi I partitsiibi mitmuse essüü-
koos posse siivõpõieuga väändab teek-
lust või kahtlust; partitsiibi voemi-

dest võib just see tõlkijale kõige lihtsamaks
 muutuda. Enamasti on see aga tõlgitud
 süiski küllalt süüvalt:

... ja olen sinä ja -
 takin lukevari ...

(239)

... ja teen raagu
loeksin mudagi ...

(151)

-käy hakenama, sa-
 noin ja olin kuitta-
vinani avainen
pellolle. (310)

Äiti ei sellavita
ollut muutovi -
 raan ja ne kiras-
 telivat siit.

(286)

... nyt ei ollut ke-
eävinan.

(62)

"Otsi" uiklerin ja
tegin raagu vis-
kaksin võime põl-
lule. (194)

Enne raagu ei mo.
litunud ninugu-
seid arju ja rad
läksid selle üle
raaklеме. (185)

... ja niisid tagi
raagu nagaks.

(40)

Ekstrolana võib aga vahel tunduda
turklema veeli kasutamise:

... parin sängyle
maata vaattut
paällä ja olin ruu.
kuvinani.

(202)

... kuitsin veedure
pikali, uuded sel.
jis, ja teesklesin
nagamist.

(129)

olin lyöminäni sitä
istualtaan... (308)
... minä olin rauna-
minäni. (216)

Teesklesin et loön
tada itudes.. (124)
... teesklesin na
rauu. (138)

viimaseine lauseste olles paemini sobiind
nii kontiksti kui ka stiili poolst puudun
no rauda.

Passiiri I paritsipari on tõlgitud
mitmeti

a) Kõige sagedasem tõlkevaste on ana-
loogne tav-keksõna:

... ja katselin konei-
sis paatavä tõi-
tä enen tõiden al-
kamita... (328)

... ja vaatasin
enne töö algust
läbi manais-
se paatavä tööd.. (204)

saari oli sopinut
ostitava paari
karssa kuuotte-
lus iltpäiviks;
(329)

saari oli ostita-
va trükkopäga
kokku leppinud... (205)

... huolissaan vielo
saatavistaan... (326)

... saadava pä
last uul mures.. (203)

.. olalta kapitetta-

.. pealt roobitav

vare villapai-
dame... (302)

villare viiter sel-
jar... (189)

b) Tõlgitud võib olla ka de-infinitiivi-
ga, näit.

Ne menee sitten ka-
lwon nakettavak-
si... (303)

Ned jäävad siis
niid kalwo
nakto... (180)

c) teonumega,

Kalwo on ollut
koko yön putkar-
sa kuulustelta-
na. (144)

Kalwo on tawe öö
otra aretikambri
üekuulomist olud.
(93)

d) Sassiiri I partitsiibi nominatiivi ka-
sutatakse tegevus tarvilinear väljendi-
mises. Tõlkes väljendab seda moodaaloob.

Kohta on peätittä-
vä, missä syödaän
illallinen...

(212)

Kohe peab ära ot-
sustama, kus me
õhtust sööme...

(135)

... että luonnolle oli-
si lähdeittävä...

(171)

... et peaks kaen-
gule ninema...

(109)

se on nyt keroka-

Niuid pead selle

va...

(309)

diga ladume...

(193)

2.2.2.2. II partitsiip

- a) Aktiivi ja passiivi II kertsõna saavad käänat koos tegusõnaga tulla tarvitataks juhuslike tegemise väljendamiseks (Albre 1969 : 229). Tõlkelauses võib see juhuslikkus rõhutada puududa, näit.

Anteksi kauki, mi. Anna nulle ant-
ta tulin sanoneksi. dils kõik mis ma

(220)

ütlexin.

(140)

Sellult seisukohalt lähtudes oleks õigem tõlkelaus olema Anna nulle andes kõik mis ma juhtusin ütlima.

On se tullut lue-
tukni.

(14)

sida ma olen
lugenud.

(10)

b)

II kertsõna saad käänat koos tegusõnaga saada väljendada lõpuleviidud tegemist. Tõlgitud on need konstrukt-
sioonid täiesti soluspaarilt; tavali-
selt kas tud- kertsõnaga

... ei saanud sitõ...

... ei saanud sida...

kään tehdyni...

gi tehtud...

(162)

jõs saat sen poi-
non hankitukse...

(324)

(103)

kui saad xlle
tükkide murelse-

tud...

(102)

õi de - tigeuusimegs

En saanut enaõ
maalatukse...

(165)

Ei suutnud enam
maalide...

(105)

... yksin ajaamani
olin saanut aja-
tellukse...

(320)

... ühinda sõites
olin saanud läbi
kaalude...

(199)

Kõnekeele mõjul kasutatakse siin arvan-
tavat, kuigi kõneks peetakse ainult
saavat kaänet (Alve 1969 : 230).

Eipä tullut eset-
tua.

(306)

on otnato.

(191)

... jõe olin saa-
nut stettua sen
sellaisena kuin se
oli...

(188)

... kui olin
suutnud votta
tida sellisena,
nagu ta oli...

(120)

c) Passiiv II keksõna tarvitatakse
veel lauseliikendites. Kuigi riimite-
tud vormile vastab eesti nud-, tud-
lauseliikend, näit.

... jota en muista-
nut koskaan räi-
neeri... (163)

... kude ma ei mä.
litanud kunagi
räinud sluht... (104)

Gollä satanut lumi
oli karantunud
pihaan portaiden
peähän. (286)

õõxl sadanud
lumi oli tuusa-
nud kangedesse
õue trepi ette. (177)

... kuinka äiti le-
vitteli juurtus
loundalle juukse-
tuttuaan ennis mai-
don... (253)

... kuidas ema
juurtu ketta peo-
le tõstis, lasknud
enne sadaku ära
nõiguda... (159)

on enamasti valitud
konstruktsioon, näites
ka

süüki mõni teine
pärist + käändsõ-
ka

... ja kuwan saa-
tuas kertoi... (142)

... ja pärist loo
saamit ütles... (32)

syötyäni lähden. (54)

Pärist sööki le-
gin minetut. (35)

Lauseühend on tõlgitud ka kõval-
lausaga.

... se saasi lope-

... ütles ka, kui

tettuaan lukemisen.

(142)

juotuaani menen
syön huoneeseen...

(259)

Heidän ja huomaan
nukahtaneeni...

(248)

Se kertoi luotto-
murmien ollen
kaludessa kokouk-
sen...

(8)

oli lugemise löpe-

tanud.

(32)

Siis olen tee äiä
joonud, lähen se-
po tuppaa...

(63)

Ään ja hoo-
nan, et olen sui-

gatanud... (156)

Ta viäkin, et uol-
dumelud käinud
kahel koorolekul...

(6)

2.2.3. Tero kõnekeele

Peatavasti erinevad soome kija- ja kõnekeel tundeisest küllalt palju ning kõnekeele ilmingud ei puududa mitte ainult sõnavara, vaid ka grammatilisi kategooriaid: lõputa mitmuse 3. pööre, parviiv kasutamine jms.

Kui autorikõne puhul sellised grammatilised erivormid ei ilmne, siis deklarskõnet võib isikupärastada ees- eeglipärase sõnavormide kasutamisega.

a) Deklarskõnes erineb sageli lõputa mitmuse 3. pööre, näit.

Koirat meni tä-
pätistä seksaisin...
(72)

Täpentin ajas koes-
tel haistmisk segi...
(47)

Kun ne sen soikee...
(69)

Kui nad seda
näevad... (58)

...teist asuu il-
man eakemuslupa
eakennutuisa töl -
leissa ja toisilla sei
soo hyvät Jaakka-asun-
not tyhjillään... (28)

...ühed elavad
ilma loata elu-
tatud hurtsiku-
tes ja teistel seisa-
des head üüris-
teid... diijad. (18)

Ihmist tulee tän- Inimesed tulevad
ne pitamään kauska... sija lohutema...
(83) (58)

Kinne ne menee? Kuhu nad jäävad?
(72) (46)

Autorikõne puhul on tegemist kis-
jakese vormiga:

Painajat huhteli- Trükkijad hüüdsid
dat takasisi jostan... mulle midagi vas-
(110) tu... (75)

... kun arkelet glä- ... kui sammud üle-
korrassa olivat lop- korusel elid lõppe-
puneet. (74) nud (48)

... pelloilla kaupungin ... linne ümbritse-
ulospuolilla müstet tel põldudel tulid
kynnoket tulivat nähtavale mustad
exille... (115) künnivad... (74)

... ja puhuiwat d- ... ja rääkivad kõ-
kavim ilmeis... (170) sise näguella...
(112)

8) Tavaline on umbisikulise tegumise ko-
sutamine mitmise esimese pöörde ax-
mel.

Seele nii oleidus, näit.

Kyllä me se itsekin Küll me seda ise
esataam is kavis ke eskame kui

on. (20)

Katsellaan sitten

huomenna... (17)

sihän nähdään...

(104)

kui ka minevikus

kehoan oltiin tällä

eilen... (104)

Salattiin levyjä si-
polan levypinosta
ja soitettiin runta.

(128)

ke tähän jäätin.

(119)

voi täisminevikus

ke on pidetty tätä
lukessa ja odotet-
tu professoria...

(270)

täjä on. (14)

saatame, mis kom-

ne pääv- toob... (12)

seda me veel näe-

me... (67)

ke slime ju eile

siin... (68)

salisine pladivis-
nart plaate ja män-
gisime neid.

(82)

ke jäime siia.

(77)

ke slime seda

lukus hoidand
ja professorit ooda-
nud...

(169)

Estikules tõlkes võib lasteks passivile
olla ka ains. 2. pööre, näit.

keritään tärnä

sielä tansseihin...

(121)

jõuab veel tant-

sina minna...

(78)

või mitmuse 3. pööre, näit.

Työt saatiin alkuun. Tööd läkendi käi-
(114) mo. (74)

Võimaliselt suutsid süntaktiliselt tõlkida ka
saime tööd käime või töö saadi käi-
mo.

Kui tavaliselt on konteksti põhjal
küllalt lihtne otsustada, kas tõlki-
da vardav verb passiivis või mitm.
1. pöördes, siis vahel võib sellega isegi
vaskusi tekkida.

Näitiks lauses

Kihlaguiseid järjes- <u>tettiin</u> pitkään ja sovitettiin sellais- ta pyhänsuutua...	Kihluseks <u>tehti</u> pik- ki ettevalmistusi ja otsti niisugust nädalalõppu...
--	--

(115)

(74)

oleks otuspeärarem aktiivis vormi ka-
sutamine, sest ettevalmistusi ei tei-
nud keegi muu kui minategelane
oma mõrjaga. Teib-olla oli see kind
tõlkija Väike stiilitaotlus.

- Onne, saottiin ja
juotiin ensimmäi-
set syöpyt ja nyö-
kyteltiin kaikki
Kattilalle. (270)

" Pajin õne, "õloli
ja uõeti esimene
surakas ja kõik
noogutasid kat-
tilalle. (168)

selle lause laadusam variat olis ehk
lõllesime "pajin õne" ja uõetime esime-
se suraka ning kõik noogutasid kat-
tilalle.

Kuidugi ei ole teinud ka euglipä-
rast 3. pöörde karutamist, näit.

c) Teadest võib leida ka kõnekuulide
omast õlle - Jerbi ebareeglipäras-
t pööramist, näit.

- Poikariakan oot-
te, saarinen saari.

(127)

õlle veel poirika-
sed, "lõlles saari-
nen.

(82)

2.3. Lühikokkuvõte

Töö viimases osas uuritakse emakeemaid grammatilisi sisse, mis tõlkevõrkude puhul lähelepanu tõmbavad.

Noomenit käntluusse alapeatükki on koondatud näiteid käändsõnadest, mida kasutatakse lähte-ja sihtkõnne vastupidises arves. Absoluutses üldtaarus on juhud, kus mitmus on tõlgitud ainuseks. Mitmuskult kasutatakse kõige enam töö ja koostamisega seotud sõnavara, lisaks neile ka mitmeid muid sõnu.

Verbi puhul jälgitakse infinitiivide ja partitsiipidega seotud tõlkeprobleeme, näg verbi kasutamist kõnekeskes.

Kõikidele soome keele infinitiivi vormidele täpselt vastet eesti keeles ei leidu, kuid nagu võrdlusest selgus, ei võimalda ka vastava vormi erinevne tõlkekeskes seda igavõrd kasutada.

I infinitiivi lähema vormi tõlkimine oli täiesti otuspärane. Onapärane nähtus soome keeles on aga ole-tegevusmine saav käänne koos partitsiipidega. Enamasti on see tõlgitud et + ole-tegevusmine abil. maks-vorm ei ole eestlas-

tele ilmselt küllalt suurepärase.

Tunduvalt sagedamini on soome keeles lausühendite tarvitamine, näites mitmed II tegevussuuna suunilises käändes verbid on tõlgitud kõvallausetega. Haritav on jälgida II infinitiivi viisitleva väga kohast enamasti, kuigi seda on peetud küllalt harva kasutatavaks vormiks. Enamasti siid need juhud tõlgitud des- lausühendiga, kuid enne ke nuid tõlkevõimalusi; näit. pöösõne arendamine käändõnaga (näit. nou- sen känille auttaen 'tõuse käte abil'). Lühike II infinitiiv sõnast ajaa on tihti tõlkinud jäänud, kuigi üldiselt on tõlkija püüdnud säilitada kõik algteksti sõnad.

III infinitiivile vastab eesti keeles ma- infinitiiv, ja kuigi seda on samuti võimalik kasutada sisekohaväärtis ja ilmutlevas, on selle vormi tõlkevõrdsed väga erinevad, igaljuhul on osutunud ka kõvallause. Agentpartitsiip on eestindatud enamasti tud- partitsiibi abil.

Ke IV infinitiivi konstruktiivse edastamisega võis tekkida eeskusi - siin-

gi on mõnel juhul kasutatud kõvallaan-
set.

Luigi nn. I infinitiivile analoogselt var-
tit eesti keeles ei ole, on selle tõlkimine
mas-vormi abil hõlpus olnud.

seega võib öelda, et tõlkega võrreldes
on soome keel märgse konstruktiivsem I
infinitiivi pigem vormi, oralt II infi-
nitiivi sünniklase, agentpartitsiibi ja
III infinitiivi partitsiibi kasutamise
poolt.

Partitsiipide analüüsimisel selgus, et
tõlkepraktika seisukohalt on tulus kõige
tõlkesamaks aktiivi I partitsiibi mitmu-
se erivi tõlkimine, kuid üldjoontes on
tõlkija sellega hästi toime tulnud.

Kuna tegu on tänapäevane, kajastu-
vad selles ka kõnekeele mõjud. Verbi
muutmises vajendub see passiivi rõhkes
tarvitamises mitmuse 1. pöördel asemel,
lõputa mitmuse 3. pöörds, alla verbi ees-
võlgpäärares pööramises.

3. Sõnavara

3.1. Sõnoriigimid (iseisivad sõnad)

Kui võtta huupi paar lehekülge viimasel ajal ilmunud artiklitest proosaamatust ja piirata määratluste teoreetilisele, siis on pea alati võimalik seelda, kas tegemist on tõlke või algupärandiga. Selleks ei tarvitsegi tekstis sisalduvad nimed või sündmusaigale viitavaid asendeid, aitab juba ainuüksi keele, erikätt sõnavara analüüsist. Tõlked on sõnavaralt meie oma algupärandeist märksa eikamad ja see rikkus avaldub, kummaline küll, just murdekõneline, arhaismide ja uusmoodustiste koguses. Osalt johtub ju tõlkekelle eripärase tarbist seletada sõnu teist, võrdpärast tõelust ja kirjeldada asja, mil maakeeles nime polegi, osalt on põhjuseks ka eri keelte leksikaalseisdeide ühtimatus, mis sunnib tõlkijad otsima vastuid oma keele värsimolt. Ent on vist kolmaski moment: et teoreetiline on tõlkijale punitumatu, siis saab ta oma loomis-

gulist indur rakendada üksnes sõnas-
tust täiendades. Nõnda siis lähuvad
kaiku muinas- ja murdekultuurid
(Sang 1976 : 1749). Alõeldu kehtib pea
täiesti ka A. Hagasmaa tõlke kohta.

Ssome argiaone kasutab tõenäo-
lised ühe kitsast sõnavara. See
on ka üheks põhjuseks, miks tõlke
lekkis tunduvalt mitmekesisim on.

Üks universaalsetest sõnadest
on porukka, millele olgu süntaktil
10 erinevat tõlkumist toodud, aga
eri kombinatsioonides arutuesid väi-
malikkus (või vajalikkus) veel mitmed
teisedki variandid.

Akkisivat sara
osan porukkaa
irti... (144)

Kavatxvaad ora
melu lahti lasta... (92)

... juttelivat omis-
sa porukoissaan
omissa pöydäis-
saan. (146)

... ja ajasid ühmi-
ti oma laudades
juttu. (94)

... siinä oli ollut
aivan muuta po-
rukkaa... (287)

... seal oli teisi ka
olnud... (178)

Kina en semmoisis-
ta porukaista tie-
dä. (18)

... kuinka se oli li-
lannut urakkapö-
rukan. (113)

Ei sinua kukaan
siitä porukaista
vota. (104)

Nyt ei ollakaan po-
rukalle humalai-
sia pökrämassa.
(310)

Jos porukalle tu-
littu... (16)

... ja hakenut kor-
eankin Kuunisaa-
rista pois kesken
tanssien läpi ko-
ko tuttavapöru-
kan kädestä kis-
koen... (113)

... sun on viisain-
ta heti hakea li-
sää porukaa... (310)

Kina ei tea sää-
east maasadest
midagi. (12)

... kuidas ta oli
tellinud toimehed.
(76)

Ei oska sind keegi
selle pundi seast
tähele panna.
(67)

Niiid ei ole
pundige jöbnuid
peksmas.
(194)

Kui kambage
tulit... (9)

... ja teonud ta
kord Kuunisaa-
rist kesel tantsuoh-
tut äre, tirinud
tada kättpeidi
tuttavate seast ti-
leme... (77)

... sul on targem
kohe abiväge juur-
de madats... (194)

soome-ori sõna caamat annab tõlkemärgis
rouha 'kamp, punt' (Pihl, Päämäe 1974 : 363).
 Jaaga sageli kasutatav sõna on ka
kaveri:

No Ilmari ottas <u>ka-</u>	Noh, Ilmari võtab
<u>vereksi</u> ... (333)	<u>seltskonna nõttes</u> ..
... mita sen on <u>ka-</u>	... mis ta on (208)
<u>veriltaan</u> saanud.	<u>semude käest</u>
(38)	saanud. (25)
sina et ole niin fik-	sa ei ole nii de-
su kuin <u>kaverisi</u> ...	eane kuin see <u>sõb-</u>
(36)	<u>earno</u> ... (24)
... vanhat <u>armeija-</u>	... vanad sõjaväe-
<u>kaverit</u> ... (38)	<u>kaarlased</u> ... (35)
... <u>kämppekaveri</u> ..	... <u>kambukaas-</u>
(174)	<u>lane</u> ... (109)

Peoblume tekitab aga sõnade kämp-
pä ~ kämppe tõlkimisega.

Jos minä menen	Etik lähen <u>uuri-</u>
<u>kämpille</u> . (23)	<u>kursse</u> . (16)
... lähdin kõe-	... hakkasin oma
lumaian <u>kämpille</u> .	<u>pugeriku poole</u>
(94)	<u>tõudima</u> . (61)

En mina mikinkään kina lähen siit
ole lähdössa kuen ainult oma kunt-
kämpille rukku - ekku nagama...
maan... (38) (25)

Kõigepealt tekib küsimus, kas on tar-
vilis mitme eri naste kasutamise,
kui juttu on kogu aeg ühest kind-
last elupaigast. Teiseks, kui igale
soomlasele on selge, mida tähendab
kämppi, siis kunt ei pane küll
enamuses eestlasi silma kehitama. Õs-
on küll märksõna kunt ek, -ekku, -ekku²²
täheendusega 'vilets toode', kuid samas
on ka näрге, et sõna on vananenud
(Õs : 320). Ning lõpuks pole neil põh-
just arvata, et peategelase üüridu-
ba just väga vilets oli. abrit on õs-i
järgi 'väike hirttik, hütike, smik; loo-
ke' (Õs : 753).

Wiedemanni sõnaraamatus on kunt-
ek 'schlechtes, kleines dinnner' (Wiede-
mann 1973 : 412).

Saarestel on kunt ek 'väike, kehv kam-
ber' (Saareste 1963 : 49) ja kasutatud ka
'kõimla' tähenduses (Saareste 1963 : 23).

Algselt on kämpä tähendanud 'metsatöölise barakk', hiljem on selle kasutuseks läinenud.

"Nykylaugin sanakirja annab kämpä sõnaks 'asunto, boksi, huukku, kolo' (Larttunen 1979:122).

Tõlkes on kuntukku kasutatud ka asunto sõnaks.

...ja käveli su-
eas siikalan hoi-
tajien asunnolle.

(72)

...ja nad laisid A-
se sigala ualwa-
ite kuntukku.

(47)

Sisuliselt ta ehk sellise lausega sobiks, kuigi eestlase kõrvale endiselt võõras. Kuidugi ei ole külaliskorralduste ära kasutamine sugugi taunitud, kuid künk on, kas iga sõna sõnaks muredeks sobib.

Järgnevas näites on aga uberik täiesti omal kohal.

Huoneeni oli pieni
koppo...

(169)

Kiinu tuba oli
täie uberik...

(107)

Saunuti ka enn.

Neillä on kämpät, Neil on ennid, kus
mirra ne yöpyy... nad iövivad...
(76) (50)

Kitmesuguseid erinevaid tõlkivastuid
võib leida ka harvem kasutatava-
te puhul. Siinkohal näideksena kä-
tistellä ja tyrkyttää.

... tyrkytti minulle ... pistis mulle ölle-
olutpullon... (83) pudeli pihku... (57)
Äiti tyrkytti Anni- Ema aina pakkus
kille pulliaan... ja pakkus Anniksi.
(84) le... (54)

Selipsida kielsi äi Jannas hakkas
tia enää Annikil- ema keelama, et
le tyrkyttämättä. te Annikale enam
(66) kägisi sulku ei do-
piks. (43)

Annikki tyrkytti Anniksi pakkus
lisaä kahvia ja veel kohvi ja mõ-
saihin sitä vielä ned võtsidki.
kaupaksi. (119) (84)

Portsari tuli ja Portjee tuli juba
kätistelemaän minekule kiirus-
ulos. (39) tamo. (26)

...painaja kätisteli
sitä süta kōihin.

(10)

kenin enimmäisel-
le konelle, kätiste-

lin apumiehen sivum-
malle...

(11)

...trükkija kupatas
ta sealt kōole.

(7)

kōiksin enimes ma-
sina juurde, ut-

sitasin abitük-
kija kōutale... (8)

Originaali ja tõlget võrreldes jääb
mühe ragu oleks soome kule sõnavara
pisut poindlikum. On küll verbe mingi
konkreetsed tegevused ilmekaks isleo-
mustamiseks, mille seletamine eesti kee-
les nõuab mitmesõnalist täiendit.
See võib muuta tõlke mõnevõrra koh-
makamaks.

On spontaanset tekkega sõne, mis
on vajadusel rahva kõnes kuyinerud.
Ilmekaim näide selle kohta, kuidas
sõna siind sõltub inimeste vajadus-
test, seondub seondub eliskonna po-
litilise ja majandusliku olukorraga,
on verb jonottaa 'jäyekoeras seisk';
haukida jäyekoeras seismise teel.

See algelt rahaline tulevis, mis tänapäeval erineb lausa ametlikus keelekasutuses, trükiti sõnaraamatuse esimest korda 1920. a. See levis aga aastatel 1914-1918, mil sõjaväe põhjustatud majandusvõrkude tõttu tuli daalidale osamiseks seista järjekorras (Hakulinen 1979 : 424). Eesti keeles nii sumpärast vartit sellele ei ole.

Tei teine näide teinest eluvaldkonnast. 1940-ndail, 50-ndail aastail tegutses kuuluis naistevõrgutaja Ruben Oskar Auervaars, kes kihlus kümnete kergeusklike naistega ja hiljem kadus koos nende tahadega. Sellest tuli keelde verb auvervaarsail (Järkkunen 1975 : 34).

See annab hea ettekujutuse, kuidas kõik inimelus toimuv kajastub ka sõnavaras. Sellised spontaansed tikkuga sõnad eikastavad ja ilmestavad keelt, on tema üks huvitavaid omapäraseid (Hakulinen 1979 : 424). Kohutavate toimik see protsess ka eesti keeles, kuna aga leksikograafide teemid täpselt ei ühti, ei ole olnud

võimalik alati tõlkes sama eaduse -
raalselt vägenduda kui originaalis.
Alljärgnevalt näiteid verbidest, mille -
dele võidset ilmetaid tõsteid tõlkeku -
les ei leidunud.

... kilisyttelivat sit -
ten puun ja kahvi -
kuppeja pöytäin.
(80)

... ja darsti paavid
juba kilunal kohvi -
tase lauale.
(58)

sit jännitettiin sen
verran, että seli -
tykset menivät
pitkiksi ja kokoon.
(142)

Tema kohalolek
tekitas selavõnne
pinevust, et selgi -
tused venisid pi -
kale ja koosolek
ko.
(92)

Kuina sain käiväsen.
(21)

Ka astus ainult
hetkeks sisse. (15)

Kenin koppiin ja ui -
pexin katselemaan
ammatilehtiä, joita
kierätettiin pitkin
talve siviisennä
postisse. (18)

däksin putkasse
ja hakkasin lop -
pama vöötkel -
seid eriala - aja -
kirja, mida latti
sivpostiga möö -
da maja ungi
käivä. (12)

... kiertelin koppiin.

... läksin ungiga

... ja kiertää eteen is-
tumaan. (269)

... ja kiertää aut-
maan oven... (229)

... että aina sa-
es kun tulee jo-
ke, joka ei ole
omaa siisä... (27)

... ja espesivat tyh-
jendelmään esko-
koreja eskakelui-
hin ja lakaisemaan
ja imuroimaan. (31)

On se muillakin jo-
takun seinattanut. (30)

Aiti tuli stuvasta
kättelemaan... (121)

... ja läheb ümber
auto ette istuma.

... ja tuleb (168)
ümber auto ast
lahti tegema...

(145)
... et alati peab ole-
ma ettewaatlis, ku
tuleb keegi, kes ei
ole omainene... (18)

... ja hakkariid pui-
gikow prügisäh-
tudene tühjenda-
ma ja prükama ja
tolmuinjätiga sa-
vistama. (15)

Ta on meil nida-
gi trükkide lask-
ruol. (33)

Ena tuli eri-
kust kättpidi
hüvasti jätma... (28)

Ka käändsõnade puhul võib märga-
ta, et soome keeles sisaldub informat-
sioon märksa lähemas sõlendas kui es-
ti keeles. Osalt tuleneb see ka käänete
suuremast sõlendusvõimest, näit.

Ialike olin käynyt, <u>en ajatuksiltani</u> <u>saanut unto.</u>	Ehkki olin käinud, <u>ei lasknud mõtled</u> <u>mind magama</u>
--	--

(203)

jääda. (129)

Sen veli oli kysy-
nyt paljakevati-
musta.

Sama vend küsi-
nud, kui suurt
palgakõigendust

(19)

tahutakse. (13)

Teisalt on aga põhjuseks veel soome
keelele omane paardlikkus ja vabadus
litsõnade moodustamisel. Näites tä-
hendab nooren miehen asunto ealt no-
ore mehe korterit, nooremiehen asunto
on 'teatud vallalise mehe korter' ja uo-
renmiehenasunto 'noormehele või vallali-
sele mehele omane korter' (

Olin tulnut ilto-
suoroon liian ai-
 kaisin... (7)

Olin tulnud õhtu-
sest õhutat liiga
 kars... (5)

Sehän on porvari-
paino... (30)

See on ju kodanla-
st külikoda... (20)

... ja kaju, joka ei
tullut proteeseista
kaan kankhoista so-
nomalehdista ja
täyttiistä... (9)

... töh, mis ei tulnud
proteesidest, kuid ka-
nadest ajalehtedest
ja siinte täitema-
terjalist... (6)

... nägi naist taas
evenraosse kuraki-
marra...

... nägi naist uuesti
peavkil ukse ka-
helt piilumas...

(11)

(8)

(val. e. ulreproge, mis on tähendus-
selt ja loiuselt kitsam.)

Kuidugi on tõlkijal õnnestunud leida
ka sama konstruktiivseid vartid; näit.

... Annikki loitis ma-
ktsõhuan ruuku-
miskuntoon. (122)

... seadis Annikki
diivanvoodi ma-
gamiskorda. (79)

või on olnud hoopis sihtkule varte
suupäralem:

... joira siniseks
maalatud kaiide-
utut numerot. (136)

... mille uurisumb-
id olid siniseks vä-
ritud. (87)

... riputi taulun
steiseen nenevään
oven raulaan...

... riputas märk-
kause erikuneks küll-
ge ralle stre... (85)

(101)

Kuidugi on sama sõna tähendus-
võlli kellelgi erinev. Näiteks on normaali
kasutamissoimalused soome keeles
tunduvalt raskemad; tõlkimisel võib
ta vajada täpsustust:

syklyllä se ei ol-	sügisel ei elanud
lut kuin kaksi viik-	see <u>normaalsel</u> ajal
koe <u>normaalista</u>	<u>kulvatud</u> eelkõrt
<u>eukünte</u> järgessa...	ehkem kui kaks
(7)	nädalat taga ...

(5)

naureskelle tõlkuvasteid võib leida
semantiliselt väga vastaspoolsetelt:

... Seppo naureske-	... Seppo itsitab mu
lee käreemistä ...	käsu peale ...

(105)

(106)

Eluvest tulebki sinonüümide ja-
liku probleem. Tõidetõlkijal peab olema
leidlikkus, et ta ei nõustuda ta-
bal sõna või väljend, tal on vaja-
dus valida paljude võrdväärste hul-
gast. Selles töös ei saa teatud ala-
ti ka sõnaraamatute, sest sõnaraa-
matud astuvad kelle tegelikult aren-
gust alati samm-ja-aast tagasi, sest ühegi elava keele areng ei pea.

tu. Kõiki sõnu, väljenduid jms. hõlmavate sõnaraamatite koostamine ei ole olnud ega ole võimalik. Tõegi mitte teoreetiliselt, sest ei saa ette näha sõnade ja väljendite kõiki tõlkivasteid. Ka siis mitte, kui raamatus on esitatud kõik sõnade tähendused. Nimelt ei ole tähenduse ja tõlkivaste üksühet vastavust. Tähendus, mis sõnal on ehes keeles, leidub tiies enamasti alati mitu tõlkivastet; nende arvu suurendavad sünonüümid, samuti aga ole, et tähendused kattuvad eri keeltes vaid osaliselt ning ühe mõiste väljendamiseks on palju võimalusi (dudau, Keriste 1975 : 84).

Tähendus ei oma sõna ierinda, da on osalt lause ja osalt inimese peas (Kainio 1977:42).

Iga keele sõnavaraale on omane selline väljendamine ja etstarbekas näitus nagu polüseemia, mis teeb võimalikuks keele paindliku kohanemise inimese mõtte maailmaga ning arvestab tema ülesandeid vaimusaavutuste säilitajana (Hakulinen 19 : 52).

Polüseemia on üks muutuvate või muu-

tumatute sõnade omadusi. Praktikas ei ole sõnad rääkides poliisemia ja kommuniimia, mis on kahe või enama reaalselt jälgitava sõna vaheline suhe. (Penttilä 1975 : 213).

Sõna semantilises sisus eristatakse tavaliselt kolme elementi: põhitähendust kuulunud perioodi kõige produktiivsemat, teisjärgulist tähendust või tähendusi ja ülekantud tähendust. Poliisemantiliste sõnade tõlkimisel tuleb kõigepealt selgusele jõuda, millises tähenduses tõlgitava sõna antud konkreetses kontekstis eksib. Alles siis võib toimuda sõnale sobiva eetikulise darte leidmine, mis olenevalt tõlgitava teksti sageli välgib sõnaaamatutes leiduvate darte aamidest (dehtsalu, diiv 1972 : 13). Kõneldes tõlgitava teksti leksikaalsete ühikute tähendust ja selle edarandmisest vastavate leksikaalsete ühikute abil tõlkekules, ei mõeldes nende leksikaalset tähendust, vaid tähendust antud konteksti aas. Nii kitsamal kontekstil (sõnaühendil, lausel) kui ka laimal kontekstil

(ümboitsebitel lauslül, pealikel või koga teorel) on oluline tähtsus date valikul tõlke keeles (deitsalu, diiv 1972 : 3).

Olgu alljärgnevalt toodud ilmema-
maid näiteid tõlkija sinonüümide-
valikut iseloomustamaks teose sõ-
navara.

a) Nimisõnalised sinonüümid.

Sapuskas kanns
oli huonoa tähän
koko ajan. (71)

Annikki on meidän
perheen nuorin ja mi-
nä olen ollut sille
isän asemassa...

(26)

... työtä hynteensä
yhteis ja pienet ma-
palaansa... (31)

Ota sille eyggy...
(48)

Sama pehiakö se
on tällä vuorolla?
(12)

... Jalka iltopäi-
källä" laittaa ai-

dobiga oli lugu
kogu aeg viitasa-
noitu. (46)

Annikki on minu pe-
ee pesamusa ja
mina olen olnud
talle isa eest...

(17)

...oma kolid ja ma-
lapid kokku liivis...
(21)

Võta, sille, kära-
kat... (83)

Selles lahutuses on
sama jama?
(8)

... kuigi lähemalt
õhtupoolik viit

naikin mennä suun-
soitoksi. (143)

... ja turhanpäi-
sensä suun piik-
sämissä. (58)

suupruukimisele
kulub. (92)

... ja tihistele suu-
pruukimistele. (32)

Sealhulgas ka halvustatud nimetu-
sed.

- Lantkuaidan
maalari se on, loi-
nen naine sanoi.
(32)

"Planguvõõpaja,"
iitles üks nai-
ne. (25)

... ei ollu muuta
kun itxtätkä
parka... (91)
... isa sellainen
taidateliya.
(65)

... ei olnud muud
kui enastäis
sitavares... (59)
... isa on siuke
veniville.
(42)

Sitä kun on nais-
sa kauppa-
miska, niin oppii
semoseksi puhe-
myllyksi... (37)

Selle äritsemisga
õpib rihukeseks
latotarakas...
(24)

se ei ole kun jup-
po... (81)

See on üks igavene
lakard... (53)

No sina mulle
kyllä on yksi

No oled sa küll
üks kuradi kõ-

saatanan harva- lupa...
paä... (35) (23)

6) Omadussõnalised sõnariidumid

... seduttyä paria ... paar tublit
kunnon hukisavua. mahvi.
 (49) (33)

... psiallä piti olla ... sejäs pidi olla
tumma puku ja tume ülikond ja
vähän rukraantu- vähakes kulunud
nut valkoinen pai- -määrunud tal-
ta... (27) ge sark... (18)

... kaksi kikista ... kaks cöxist koh-
kuppilaa... (66) vipoodi... (43)
 ... pahja tekoja ... igivannu pa-
vuorien takaa. tukeri.
 (82) (53)

Pitipä sattua cäis Pidi ka sihuke
jäsuinen mies kul- rope luuga ell
jettajaksi... (46) kuudidimehiks sat-
tuma... (31)

... jotekin herras- ... mõneti sakriku
kaisers olainen... olemisega...
 (27) (18)

Sinä et ole nii de-
fiksu kun kawe- raue kui su sõb-

rixi. (36)

Omaria pejasta
piti tulla murha-
mies... (287)

ranna (24)

dihast pejast pi-
di mõtsukas saa-
ma... (178)

C) Kääsõnalisi sõnokuume

... kun kaikki gli-
paansa oli oli...
(78)

... jäi lattialle ma-
kamaan suulles.
(25)

... koko illan kit-
toa niin fiinisti
meidän laskuun...
(39)

Saidesuuron syys-
käyttelyssä kuule,
saskiat hyppii
tasajalkaa...
(89)

sama paino on
painanut ne kai-
killa Euroopan si-
nistyskielillä ja
sitten vielä suome-

... et kõik oli yle-
pea mõõdas
(51)

... jäi põrandale
silmili magama.
(49)

... laskuad terve
õhtu nii vahvalt
meie kulel...
(26)

Kuustikingu si-
gisvõitlusel, kuule,
toomavad saskiad
ummisjalu...
(58)

sama trükkide
on trükkimud need
kõikides Euroopa
kultuurkultes ja
tagatipuks veel

si... (43)

... akka upesi tääl-
la hyppiämään
yhtenäin... (48)

Annikki vakuutti
hoidolissaan ja mon-
ta kertaa...

(74)

... kuin olisin riitä
aina yätellut;
(50)

... äkkiä apuun...
(42)

... oli lihaa liik-
kella jorjakes-
sa. (69)

... mutta sille ei
saanut antaa
periksi tippakseen.
(66)

Tuoksa joutuin
kajaa... (53)

Annikin hyvä kat-
sella tarkasti mi-
nunikin perään...
(65)

soome kelles... (29)

... eit hakkas ihte-
valu sin kaima...
(32)

Annikki kinnitas
jumalaskeli ja
mitmeudat korda...
(48)

... nagu oleksi ala-
tara reile möel-
rud; (33)

... siwa appi...
(47)

... oli seal liha
lademes liikvel.
(45)

... aga reile ei loh-
tinud mitte krüp-
su võrragi järele
anda... (43)

Looge kätku
õlut... (34)

Annikkil poleks pa-
ha ka minu jä-
ele teralt pas-
sida... (42)

...äiti hoivasi sitten
jo kalvia pöydään...
(63)

... emä oli juoks ki-
bedasti ametit...
(41)

d) Tegusõnu.

... etummaisena
oli hääräämässä.
(71)

... nängis seal
estvedajad.
(47)

... ja koputama
vain kalastele -
marra uusi uh-
reja ... (37)

... ja jahuvad köit-
sis ainult uusi oh-
eid... (24)

se lyõ väriä kan-
kaalle ... (82)

Ja lahmib värve
lõuendile ... (53)

... enuavad viik-
kokaupalla juovus-
sirra. (30)

... lakud näda-
late kaupas. (58)

... lähti takaisin tis-
kille tilauksis kyt-
taidnääm... (36)

... läks liti juur-
de tagasi telli-
misi parima... (24)

... ja erä gilyti k-
ko ajan syömaän.
(66)

... ja ira shutas
kegu aeg sööma.
(44)

... äiti kailotti
viiä jotakin seli-

... emä liurdas
veel midagi ven-

pojasta ... (117)

Kyllä minä sitä olen
yrittänyt sille jan-
kuttaa ... (64)

Kyllä sinä sen tie-
dät älä kysele ... (66)

Istui kopissa työ-
listoga ihmetellen. (59)

... penksi urakka-
miesten tavaroita ... (44)

... kärttää sitä rai-
nisiin ... (53)

Se jäi siihen käryä-
maian. (31)

... alkoi nyt rau-
kua, ettei hänellä. (36)

Palkkista on jah-
kattu koko päi-
vä luottamusmie-
ten kanssa. (12)

rarest ... (76)

Küll ma olen sido-
talle kornutanud ... (42)

sa tead küll, ära
päri ... (39)

Istus putkas ja
pöinites töölehti. (38)

... pöias töömeeste
arju ... (29)

... nuiab et ta tema-
ga abielluks ... (34)

See jäi sinna tos-
samo. (20)

... hakkab nüüd
seäuruma, et tema-
le mitte. (24)

Palkade pärast on
terve päev aral-
dusmeestega kem-
beldud. (8)

Mitä sinä siinä ky-
selet, kyllähän sinä
tämän näet...

(20)

Ke nyt huolletaan
niitä ja putsaillaan,
ettei tule rauku-
misen aihetta...

(20)

Jätin sitä vielä
jonkin aikaa...

(21)

Ulkona aurinko
painoi kylmän
näköistä jaallaa
loppusyksyn lolo...

(54)

...ja pyöivät kosken
alla, jotka kulki-
dat pitkin mustaa
suwantoa...

(84)

...savisteli pullan-
muruja ja liivan-
muruja tuolilta
lattialle...

(7)

Kis sa siin klavid,
saad juise aru...

(14)

Ke nuud kanname
rende est hoolt ja
skuttime, et po-
leks pölyist raak-
suda...

(14)

Templisine veel
nõne aja...

(15)

däjas puistas
päike külma kah-
datut hilissügise
jalguist...

(35)

...ja kore all keeri-
sed, mis virusid
üle mustava
kausakoha...

(54)

...sähmas saia-
ja liivacaasuke-
sed toolilt pöran-
dale...

(5)

Koko yön pyköpäi- terve isä ja pühapäi-
van taas mäiskän- va jälle trambu-
reit... cautaud...

(87)

(56)

Elnerud väidete põhjal võib otsusta-
da, et tõlkija sõnavara on küllalt ri-
kalt, ta on orienteerunud hästi süno-
nimides ja osanud valida iseloomu-
likke eahvakuksid väljenduid.

Ühelt poolt on tõlkija hinnatud, kui
ta suudab kasutada kõiki kelle rik-
kusi. Teisalt on aga küsimus selles, kui
kaugele võib minna väljendite mitme-
kesistamises, et säiliks adekvaatsus.
Kui originaali autor ei ole sõnadema-
gule võtnud poorianud, kujutanud võima-
likult täpselt ja konkreetset ning ainult
kõnes olevaid väljenduid kasutades, siis
ei ole ka tõlkijal võimalust oma sõna-
varalist pagast väidata. Selle tõe
võtte ei ole A. Hafismaa oluliselt
värsanud, kuigi nagu juba öeldud, on
tõlkekeel mõnevõrra äärmikam ja expres-
siivsem.

Näit.

Kitõ sina Ilmari Kus sina, Ilmari.

nykyään puuhaat? praegu nõllad?

(36)

(24)

puuhata on märksa neutraalsem ja kasutatakse igapäevaste toimetuste kohta tunduvalt rohkem kui nõllata eesti keeles. nõllama kõlab veidi ülepöskutult ka veel teiseski lauses:

See sai mahaan kui- see pani nase süst-
tinnis heti kääntü - ki kohe nõllama...
mään...

(37)

(38)

Kõneküles on tavalisem pani nase kee-
rama; see oleks ka täpsem tõlge.

Sõi veel üks näide;

Hymysä oli kerran .Hymys' oli korra
juttu, miten poliisit lugu, kuidas po-
kurkaili naisia litseinud ameti-
deltion autolla ja autodega raisi
virkä-aihana ... kärutaxid...

(40)

(27)

Luigi see toimus inestult töö ajal, oleks
näiste sõidutamise kohta võinud süs-
ki mõne parema sõna leida kui kä-
rutaxid, sida enam, et sõnu kurki 'au-
tojuht' ja kurkaila 'juhtida, sõidutada'
kasutatakse kõneküles ka ilma halven-

tava tähenduseta.

Viimased näited on seotud juba kõne-
keele probleemidega.

Kuna A. Tuuri „joni virtaa läpi kau-
pungin“ on tänapäevaaegne teos, ise-
loomustab seda ka allumine kõnekule
mõjudele. Peatavasti erinevad soome
kirja- ja kõnekeel teineteisest küllalt
palju. Kuna kõnekeel on lähikontakti-
jooks, aitab informatsiooni edasta-
misele kaasa ka intonatsioon, mümi-
ka j.m.; nii ei olegi kõnekeele puhul pos-
si täpsus ja konkreetsus niivõrd oluli-
sed. Kirjakeel on palju sisutihedam -
prof. P. Saukkose poolt läbi viidud eks-
perimentide põhjal selgus, õpilastel kulub
samasisulise teksti esitamiseks suuli-
selt 20% rohkem aega kui kirjutamisel.
Põhiosas tulid lisasõnad n. parasit-
sõnade ja tarbetute mõttekorduste
arvel.

Tänapäeva soome kirjanikud on ena-
masti linlased ja kirjutavad tänaast
argiele sellele omaes keeles. Eelmaine-
tud parasitsõnad ja stiilitud kordu-
sed ei tule muudugi kirjanike puhul

arvesse, küll aga mitmed muud räh-
tused.¹ Pagudele proosaistidele on oma-
ne lühikeste kõnekulste järgendite kasu-
tamine (Rintala 1979 : 188-196). Ka A. Tuu-
ei kirjeldab situatsiooni väga rappide
ja ilmekate viidetega. Traasi lühidus
iseloomustab aga eriti tegelaskõnet.
sellist lühidust ei ole tõlkimisel ala-
ti olnud võimalik säilitada on tul-
nud lisada näiteks tegusõna:

Osaatko sinä sinne	Kas sa kindlasti
darmasti?	eskad sinna <u>min-</u>

(84)	<u>na</u> ?	(55)
------	-------------	------

või abisõna, näit.	Kogu särk õlut
--------------------	----------------

Koro paita kal-	<u>tõus...</u>
-----------------	----------------

jama... (44)	(29)
--------------	------

ehk ka mõlemad reist:

- Keille sulle, Pih-	"Keie <u>poole</u> õlut
loya saavi.	<u>jama</u> , "itles

(39) Pihloya.	(26)
---------------	------

¹ Kõnekeele ilminguid grammatikotasandil
käsitleti töö esimeses osas.

Jäga iseloomulik on se-prousomenei koh-
ke kasutamine. Võttes võib see olla asen-
datud noomeniga, näit.

Katsulin suita, jät-
ka istuivat kah-
vilassa ja terve-
din.

(7)

kaatasin inimesi,
kes kohvikus istu-
sid ja soovita-
sin tervituseks.

(5)

Absoluutne on se tarvitamine personaal-
prousomenei hän asemel.

Se jäi kahvissa ja
seksitelli...

(8)

Se jäi kohvi ja se-
gas seda lusika-
ga...

(5)

Sita ühesi naurat-
tamaan ja apu-
miesta.

(12)

Talle tikkus naer-
peale ja abiteit-
kijale ka.

(8)

Kui sekin oli päis-
saan olnud.

(304)

Ka tema oli vist
purjus olud.

(100)

Hän esineb ainult stiliseerivalt paarit-
tegelase kõnes ja sinulisele & isiku täi-
henduses.

- Hän pukeutuu
jo? se närsi.

(184)

"Se viietub juba?"
ütles ta.

(115)

- Hän mere kovin hil- „Ta muutus jäga
jäiseksi, Kirja sõi. Väikseks,“ ütles
(122) Kirja. (79)

Töö järgnevas alalõigus tunakse ka-
lik tõlkelausetest, mis ebatäpselt tõlgi-
tud või mille stiil kohendamisest sajab.
... se ciuhtasi toxis- ... rapras ta end
saan... järsku tõmbega töö-
(38) poolst väheks...
(26)

lihtsamalt öeldes, ju võinud öelda, et
rapras ta end ikkagi väheks.

Tajusit säännot, et said selgeks män-
tä jõeaiisen on ites- gureglid, et iga-
taän huoli pidet- üks peab ise en-
tävä. da eest hoold
(28) kandma. (19)

Pisavalt täpne olukorras ka said selgeks,
et igaüks peab ise enda eest hoold kand-
ma.

Ikkuhasta veti riin, Vool tõmbas ak-
että verhot heilui- rart ri, et kar-
dat. dinaad liikuvad.
(28) (19)

Annikki kokosi ta- Annikki koristas

varat pöydältä la- Annikki koristas
kuisin nuorjussin... söögikraami laua
pealt tagasi kile-
(28) kotti... (13)

Pakko minun on ka olen sunnitud
teha se sulle mie. selle talle melle-
listri. paraseks tegema.
(30) (39)

Siinaste näidete sõnavalik näitab tõl-
kija püüdu sõga täpselt teksti iga
sõna edasi anda ja iduüanduse
keel lähemalt autorikõne puhul lahuse
hoida tavalises kõnes analoogilistes
situatsioonides kasutatavatist däljen-
ditest. Tänapärasemas variandid
nende lausete tõlkimiseks oleksid
said selgeks, et igaüks peab ise enda
est seisma;

aknast puhus nii, et kardinaad lii-
kurid;

Annikki koyas teinud laualt;
pean selle talle mellepäraseks tege-
ma.

Golla Annikki
kousi ja lauttoi
syotavää.

õisel tõuxis An-
nikki üles, et mi-
dagi süua otsi-

(122)

da.

(79)

seda lauset ei oleks sugugi vale laud
tõlkida lühidalt õsll Anniki tõusis
ja sättis söömist.

... kuinka naine

... kuidas naine jõ-

ottaini juuri pyö-
eärsä ja työntäi-
si sitä pihan yli...

tab just prouga
oma jalga ratta
ja veeritab selle

(49)

üle õue... (32)

õigen oleks ja lühkaks seda üle õue.

Õivahiti tuli aia-

Õivahit tuli aia-

maan ova raama

na, rõugu ringus

ja laattut üpyssä.

ja eiided kortsur

(136)

(88)

... rõugu ja eiided kortsur (e. kortsurdes)

Jarionudi puhul oleks säilinud tore
stiilivõte.

Eihän se nyt kää-
viä ole tammö-
sen Jankhan akan
kanssa, mutta jos
hän seura kul-

Ei ole ju suurem
ari sihtkese Ja-
naneoriga min-
na, kui et aiult
seltseonne mõttes.

paa.

(200)

(127)

õigen oleks aga ehk seltskond kõlbab.

Kummo ja järgneva lause tõlke-

arte suamutt ei ole võidse tähendus-
sargundiga.

... ukona ei näy-
nyt kuin lehtiä ja
kelevia mummoja.

(134)

... Jägas nägin ai-
nult ajalehti lais-
likandvaid saun-

mutte.

(87)

Samuti ka saunnoor

... ja apulainendin
nauraa jankalla
mummonnaamal-

la.

(252)

... ja abilinegi rae-
sab üle terve sa-
ramoonas.

(159)

Oleks ju võinud kasutada sõnu ka-
ramemmn ja uunainimesuugu.

... selitti englannix
si sen sluan sen
poukan eriksizus...

(200)

... sellas inglise
keeles, et see olivat
nende restorani

spetsjook...

(122)

Kasutatavam sõna on firmajook.

... otitaan pari tot-
kapullaa muraan...

... Jõtame paar
pudelit sodakat
ühes...

On küsitav kas selle vene laenu kasuta-
mine ka eestikeelses tekstis õigustatud
on.

Pojat ajeli naita
partakonnelle.

(12)

Reisid kaapised
nuid äiletiga naha.

(47)

Kui tõlki ei tahtnud danna nehe suhu
panna lühikest undissõna parol, ei
oleks vint hakemayamisaparaati süiski
tohtinud äiletiks lihtsustada.

Laura viga on aga sattunud jaigmi-
sere lausesse.

-Tänuvõttavasti si-
tä on jommalle
kummalle, kusti
sanoi.

(45)

„aooditavasti on
seda nõlmal,
ütles lakrojuht.

(30)

Õige on looditavasti seda ühel teist
on.

Kitmesugused tõlke muutusi ennab
teisigi, kuid enamasti on need lubata-
vad või selguse ja ilmekuse jaoks
vajalikud, näit.

Sitā ei nyt auta
surra...

(313)

Selle pärast po-
le mõtet mutta...

(196)

Keiltā on tavara
kohta lõppu...

Keil on tõs ko-
he stras...

(9)

Korin sisään.

(22)

... ja naannut siel-
lä kaksi viikkoa...

(44)

... naisen raama
oli ollut siinä.

(49)

(6)

istusin autossa.

(15)

... ja seal keks
nädalat ligune-
rud....

(29)

... oli raie rõgu
talle varu vah-
tiud.

(32)

Üheks stiihvõtteks tõlkimisel on siht-
kultuuri lähtekulule samakõlaliste varu-
te otsimine. Ka selle võtte kohta
sõib tugevalt näituda lühid.

Siit ei saanud
ryt irti muuta
kuin ulinaa...

(285)

... puolitüki tuo-
lin ulkopuolilise
viikuen...

(50)

... ja eipari sier-
tänään...

(49)

... esmauti korin

Tema suust ei
kuulnud praegu
muud kui ul-
samist...

(177)

... pool keha coot-
sakil üle tooli-
serva...

(33)

... ja hakkas... si-
rudama...

(75)

... cäntsatas kovi

lattiale...

(47)

pöytäaudale...

(71)

Kõnel juhul on aga sellise kötalise sar-
kasuse võimalus kasutamata jae-
tud.

...ja kahlemaas
siit eapaks
monteeris puu-
lelle...

(49)

...ja salt läbi
muda kuivale
maale sumbata...

(45)

Üks ka kahlata pro sumbata.

... ei naltanut ... ta kärvis
kuin juuri pesy- end uuevalt
tyä... pesto...

(74)

(48)

Ka eesti keeles on verb naldama, nol-
lata.

3.2. Abisõnad

Käesolevas peatükis vaadeldakse noomenite ja verbide juurde kuuluvaid abisõnu. Erti keeles võime koostiselt eristada liht-(andma, jooksmas), liit-(taaselustama, alahindama), vägend-(aru saama, silma paistma) ja ühend-verbide (sire nimema, alla kirjutama) (Rätsep 1978 : 21). Vägendverb on noomeni ja verbi ühend, ühendverb aga ad-verb ja verbi ühend. (Ühendverbi kõrvalsõna määratlemine ja terminiga tähistamine on olnud ert keele grammatikas küllalt suureks probleemiks. Sellen diplomitöös nimetatagu need abisõna funktsiooni olevaid ühendverbide komponentsõnu adverbideks, toetudes H. Rätsepa uurimusele „Erti keele lihtlause tüübid.“)

Kaasõnad kuuluvad nimisõnade või nimisõna tähenduses tarvitatud sõnade juurde, nad ei varta omaette küsimusele.

Kõni sõna võib kuuluda ühendverbi koosseisu, vlined kaasõnane või olla

inseisev määrõne (Valgma, Remmel 1970 : 137).

Kaarrõne erineb soome keeles üpris suur hulk (vt. näit. Alvre 1969 : 160-163), need jagunevad post- ja prepositiivideks. Post- ja prepositiivide on põhiliselt noomenite käändevormid ja oma olemuselt adverbide lähedased sugulased, kuna paljud neist kuuluvad mõlemasse sõnastiklari (Jäkonen 1966 : 230).

a) Tunduvalt suurem on postpositiivide hulk, prepositiivide kasutatavus vähem ka eesti keeles.

... jonka löysin
pöydän laatikosta
tuntilappulehtien
tioiden piältä.

(15)

Painin lehdet läh-
tevän postin laa-
tikoon laskujen
ja rahikirjojen pääl-
le.

(18)

... ja kuljimme ho-
telleille paitsi.

(211)

... mille leidisin
lauasähtliik nä-
dalagraafiku-
pealta.

(10)

Painin ajakirjad
vägaminuva posti-
sähtliik kalku-
latsiivide ja saa-
teluhtide peale (12)

... ja jätutarvime
hotelli poole.

(134)

... iltaisin istuske-
lin tasan ääressä.

(210)

Oman epäluuloisi-
suuteni toimia niin
ei ollut käynyt...

(183)

... ja koko elämä
siitä etenpäin
kautaan asti...

(189)

... õhtuti istusin
kamina es.

(134)

Kinu umbusklik-
kuse tõtte ei ol-
nud niivõrd löi-
nud...

(120)

... ja kogu elu sel-
lest peale kuni
hauani väga...

(119)

b) Võib aga siiski täheldada juhte,
postpostnoonele vastab tõlkes pre-
postnoone, näit.

Kyõnsin ja käve-
limme rautasillal.
le radan yli...

(93)

... mita en kuulnud
metelin yli.

(172)

Kuin paritar-
kastusest ohi...

(123)

Olin päri, ja me
keeraxime üle aud-
te uüva aud-
silla poole...

(61)

... mida me lä-
bi märuli ei
kuulnud.

(109)

Käisin läbi par-
sikontrolli...

(83)

sellert võib tähele panna analüütilise keele-
 lühiviisi järele eesti keeles. Soome keele sün-
 tetilist näitab aga ilmne tendents
 vägendada vöid käänete abil. Sa-
 gedasti jäetakse orientatsioonid verb-
 kantamata. Näites tagasõnu löö
 'juurele', luoma 'juures', luota 'juurest'
 tarvitatakse vöid teatava rõhuasetu-
 se puhul ja küllalt harva.

Joku kone lähti
 laiskalle äärelle
 kõyrtiin, toisima
 pinoeltiin paaleja
 alistoyan puolelle,
 ykrikoiden välissa
 käänttiin, perualtoi-
 den luoma apumie-
 hiä nauratti jokin
 kovasti.

(13)

Kõned mannad lä-
 sid laisa häälega
 käima, teiste juu-
 res tõsteti peale.
 panevupooli pabe-
 rirulle vana, mehed
 arkelidand seksioo-
 nide vahel, peruidan-
 nide juures ayas
 mirki abipühki jauid
 kangesti naemo.

(9)

Vävaliselt nägitakse tegevuse toimu-
 mi, lähte- või sihtkohta väliskohas-
 käändega, näit.

... menin portille
 ja koneeseen. (177)

... lõõxin äävaat
läbi ja lennukis-
 se. (109)

kenin kopista ulos
ja koneille...

(9)

Kävelin toisille ko-
neille...

(11)

... veteli tuhkarup-
pia pöydän pääs-
tö kerkemmälle.

(9)

se näytti apumie-
helle jotakin koneel-
le...

(12)

Katti on minulla yö-
tä...

(23)

Apumies tuli jios-
ten peruultailta...

(10)

Töi väjendab orientatsiooni vastav si-
sekohakääne:

kenit lääkariis...

(136)

Ilalle menin kont-
toufaktour Saaren
kotiis...

läksin putkast ma-
sinat juurde...

(6)

Käisin teiste ma-
sinat juures...

(8)

... tõmbas tuha-
teeri lauastast
kerkpaike pool.

(7)

Ta näitas abikui-
kijale midagi ma-
sinat peal...

(9)

Katti on minu pool
ööd...

(16)

Abikükkija tuli
jooksi peruvanni
juurest...

(7)

läksid arsti juur-
de...

(88)

Õhtul läksin faktor
saari juurde
koji

... masteri tuli ve-
siratsessa raisten pyö-
rällä kiinnuttaen...

(154)

En minä muuta sa-
no kun normaali
vahti koneisiin...

(10)

... kuidas magister
läbi vihmaraaju
raistjalgrattaga
raualiselt maja po-
le sõtkus... (98)

ka ei ütle muud,
kui et normaale
normaalne kiirus

peale...

(7)

Erti kuulsas tõlkes loas aga kõigidele juht-
tudul harvis orientatsiooni vägivalla-
miksks abiseks.

Tõluti karutatakse kaarõna peale
ühendele nõudele, üteldes jms. kellegi
millegi peale. soome keel tuleb ka sin-
taine ainsuiks kõigidele.

se ei saanud sü-
ken mitään...

(85)

Heäxi kella soi-
misen...

(95)

... ajattelin zita min
koven... (189)

En saanud süken

ta ei silunud selle
peale midagi...

(17)

Ääxi kella he-
lisen peale...

(61)

... mõtlesin nii te-
gevasti tema pea-
le... (120)

ka ei kostnud

mitään...

selle peale midagi...

(15)

(11)

Kõningatel juhtudel saavad ka tõlkes
võimalik kaarduudat loada ja kasu-
lunde satuvad isomeit seestluse kaan-
des.

... õpetelin Annikka
ja kõltsihin menemis-
tä...

(95)

kõltsihin Annikka ja
kõltsihin peale...

(61)

se suutui siit to-
sissaan ja rupen
selitlõmään, kuinka
luonnosta oli olla
vuerotyössa... (15)

Ta vihastas
selle peale tõsi-
selt...

(11)

Enamus kaarduude kaardumine on ol-
nud aga obligatoorne:

Kyllä selle jõe-
kin kerkitään...

(8)

Küll selle vastu
ka rohi leidare...

(6)

Pitāisi minunin
koi kysellä nūn-
tā kõltsihin...

(181)

Kina peatrin vist
ka selle kõltsihin
kõltsihin am päri-
no...

(115)

... siit kõltsihin-
to...

(93)

... selle kõltsihin
jõgi...

(61)

Kuolemista ei kos-
kaan kannata sur-
ea... (138)

Sitä kannatti mak-
saa. (139)

Talvopalkkoilla leh-
dään talvukohtä...
(26)

Upautin cystysellä
ikkunaan...
(16)

Otin kirjaa hartuis-
ta kiinni...
(136)

...oli vaatinut ylis-
tä kahdeksanküm-
menen pennin koro-
tusta...
(19)

suremik pärist ei
taru kunagi kus-
vatsada... (89)

selle eest tarus
maksata (90)

Talgurahade eest
tehakse talgukoost...
(12)

Koputaksin sõmeru-
kiga vastu akent...
(11)

Jõtku kirjale õlga-
de ümber kiinni...
(26)

...tunnipalga üle.
üldist tõetmist
kahesakümne pen-
ni võra...
(13)

Avestades abisõna nõudvate konst-
ruktsioonide küllalt suurt hulka, tu-
leks võimaluse korral, kui kulloogika,
mõtteselgus ja stiil sellist ei kasta kee-
le ladususe ja mõtetiheduse huvides
kasutada noomenit vastavas käändes
ilma kaarvõnata.

Diplomitoõ kiyutaya awates on abisõna liig-
ne järgewates laustes:

se alkoi kertoa mi-
tä aamupäiän neu-
votteluissa oli sovittu.

(57)

siis hakkas ta selet-
ma, mitte suhtes enne-
lõunartil läbiääki-

mistel oli kokku lepi-
tud. (37)

Laduram oleks millis enne lõunartil läbi-
ääkimistel oli kokku lepitud.

järgnevalt võimalik poolenisti pro poolst saadix;

... kun siinä olet
tuollainen puhxi
täysjäräinen mies...

(124)

... kuna sa oled
niisuguse poolst
saadix täie am-
ga nus... (80)

Isä lopetti puhe-
lun hyvästelemät-
tä... (145)

Isä lõpetas jutte
ilma head aega
ütlumata... (93)

... katselin, etlõ
paikat olivat
aamua varten
kunnona ...

(124)

... vaatam, et
töökojad olendid
hommiku jaoks
korras...

(80)

Apattelin äitiäni...

(196)

Kõllexin oma ema
peale... (125)

Kõmased kolm laust olendid täiesti

korrektsed ka ilma abisõnata:

Iga lõpetas jutu külvati jätmata;

... et töökohad oleksid homnikus kor-
ras;

Kõiksin oma emat...

samuti lause

... kes oli käinud

... josta oli käinut

klintide pool ko-

kotona araklaiden

alus tööde üle

luua tõesti puku-

caäkinas...

manne...

(54)

(35)

oleks konstruktiivsem variandis klintide
de pool kodus töödelt caäkinas.

Ilmselt on tavaline vajadus abisõnade
järele inimest põhjustanud nende karute-
mis ka seal, kus se ilmtingimata raji.
lik pole või lausek ingi kahju teeb. Et
aga tõelise mitte alati sellele karu pole
jooknud, tõestage karvõi järgne näi-
de

Kävelin hantaus-
maan shu...

Kööduesin surmu-
aiast ...

(70)

(49)

soome kellele iseloomulik abisõnade
hulgamine ei kaasa aga sugugi ta-
garõna karusa erinevusi, konda,

mida kindlalt elistatakse komitatiivile. Rõ-
valiselt on see tõlgitud kaeraüllu kaan-
dega:

Oleko sinä niiden
kanne mitä puhu-
nut? (18)

Juttelin isän kans-
sa koko vierastun-
nin... (166)

... nyt se loppu sen
kanne... (156)

... niiden kanne
voix joutua han-
kaliin remontteihin...
(140)

... se näkyi vielä
jutteluan jonkun
vanhemman pai-
rajan kanne...
(18)

... josta te lasten
kanne käänkäi-
sitté suoneknjo-
kamiehen sivistys-
sauakirjan kanne.
(210)

Oled sa rendega
vääkinud? (8)

Ajaxis isaga terve
külartustunni jut-
tu... (106)

... niid on sellega
lõpp... (99)

... rendega võis
tõelikuid remonte
tulla...
(90)

Nägin teda uel
tschhis ühe danema
trükkijaga juttu
vertuat...
(13)

... mida te laste-
ga õhtuti „game-
he võõrsõnastiku“
abil soome kulle
tõlgivate.
(134)

Viimases näites on ka kanne tõlgitud kontseptsiooni tõttu lauasõnaga abil.

Tõlkija on pidanud ilmekamaks lisa-
da mõnel juhul prepositsiooni koos; an-
tud juhul on see täiesti otustäpne.

sipola meni sito -	sipola läks <u>koos</u>
mon <u>luottamusmie-</u>	kõitaja <u>usaldus-</u>
<u>hen kanne</u> portai-	<u>mehega</u> trepi <u>koos</u>
kon ovesta edas.	uuesti <u>lõp</u> .

(329)

(205)

Ühel juhul on kanne tõlgitud hoopis
piltlikult ja xda õnnestunult:

luottamusmiehet oli.	usaldusmehed
vat tulleet neu-	tulnud läbi <u>ca</u> .
votteluhiin paksun	kimistele paks
<u>paperipinkaan kans-</u>	<u>paberipatakas</u>
<u>so</u> ...	<u>kaenla all</u> ...

(19)

(13)

Ühendverbide abisõnad

Verbide võrdlemisel selgus, et origi-
naali lihtverbide tõlkimine ühendver-
bides on mõnes tavalisem kui vastu-
pidine nähtus.

a) Tõlkes on kanutatud orientatsoo-
niadverbe.

... roiti yhden, katseli,
 otti toisen, pihitti.

(14)

Kierrän kaukiki kuo-
 neet...

(230)

se lähti karva-
maan.

(7)

... otti kortin telin-
 neistä...

(22)

... Annikki tuli por-
 taan taranteen
 mutkasta...

(13)

... jona paalit
 jouduttiin otta-
maan painoon ul-
 kokautte...

(139)

No sen neidin kans-
 sa joka täällä hyp-
pää.

(88)

Hirvi kulki ryörien
 ja piti outoa ca-
 hinaa.

... tösti uhe üles, ka-
 las seda, vöttis lei-
 se, pauki kõvale.

(10)

Käin kõik toad
läbi...

(145)

see tuli üles.

(5)

... kõmbas kaardi
 aparapoolist Jäga...

(15)

... Annikki tuli kepi-
 mademe käävaku
 tagant Jäga...

(9)

... kus paberikul-
 lid tuli tõstuga
 väga poolt hii-
 kotte siin üles...

(30)

Noh. selle nuiga,
 kes siin uigi rep-
sib.

(57)

dife jõnaxitas
üles sõita ja tegi
 ixäcalaku xrigi-

(7) rat.

(5)

Võimast lausest oleks võimalik saada ka adverb väga jätta, kuna konkrats lause informatsiooni ei sisaldanud liht-
ti sõidusumma, vaid võlutatud oli
lihti jõaksutamist.

b) Tõlkes on kasutatud perfektiivsuse ad-
verbe, mis onutavad teguse lõpetuse-
le, millegi lõpule või ettevahtud piiri-
le viimisele.

... ja cahasti heti.

(36)

... ja kamuris calia

kohu sire. (24)

Kuittaaan ja saan
cahat.

(250)

Kirjutatan alla ja
saan cahad kätte

(158)

... se armisti milä,

että olen luekut

loputa silean

ajan...

(56)

... ta küris uel

kord üle...

(36)

... ja panin tupa-
kaari.

(146)

... ja panin suitse
ette.

(94)

Katselin keskeneräi-
set työä.

(152)

katatan oma pos-
sibolevad tööd
üle.

(92)

Pääluottamusmies
oli vaihtunut seu-
eavissa kaalissa...
(19)

Tämän Amari se
viiä kestää, ...
(10)

... se otti tarkustoon
piipun, täytti sen
ja poltteli...
(13)

... että mentäisiin
kihloihin...
(93)

Peausaldurmees
oli järgmiste ka-
limiste ajal võeti
kohetatud... (13)
selle Amari ka
kannatab veel jäl-
ja... (7)

... ka võttis kas-
kust piibu, toppis
selle täis ja lõm-
bas... (19)

... et peame kihlu-
seda ära...
(61)

See elnevat näite lausete puhul olid
just ühenda-verbid kõige eotuspärasemad,
seis kahe järgneva lause on adverb-
võrdluseks mõniti kaheldav. (Olgu siin.
kohal märgitud, et ka mõningates el-
nevatel tõlkevõrdlustes on perfektivsus-
adverb ära liigelt kasutamist tä-
heldatud; (vt. näit. Osa 1974 : 66-67).)

Oliis äiti lähte-
nyt jonaun toi-
sen miehen muu-
ra... (196)

kas ema oli läi-
rud ära mõne
kuu mellega...
(125)

... <u>etta</u> <u>lütto</u> <u>täs</u> -	... et lüt selle sest
tä <u>sooja</u> <u>maxe</u> ...	kalvi <u>äe</u> ei <u>maxe</u> .
(94)	<u>se</u> ... (63)

c) Seisundiadverbidide kasutamised:

Kartikainen <u>rouxi</u>	Kartikainen <u>tööe</u> -
keti ja veti oven	<u>sis</u> koke <u>püsti</u> ja
kiinni...	ja tõmbas <u>ekk</u>
(12)	kiinni... (8)

Portsi <u>säikähti</u>	Portsi <u>uõpatas</u>
myöhäistä tule-	minu hilis tule-
mitani...	nix peale <u>üles</u> ...
(169)	(108)

...jõuka maailma	... kelle maailm pi-
meirasi <u>romaklas</u> ...	di <u>kokku</u> <u>varise</u> -
(191)	<u>me</u> ... (122)

sen mita en muis-	kida ei mäle-
ta, <u>kexin</u> .	ta, selle <u>nõtlen</u>
(242)	<u>jumade</u> . (153)

Ülaloodud oli valik näidetest, kus
esti keeles kasutatakse ühendverbi
soome keelele enamuse liitverbi tõl-
keversust.

3.3. Frazeologismid

Keele kujukate väljendusvahendite hulgas kuulub tähtis koht frazeoloogiale. Frazeologismid on traditsioonilised, kuigi laiemalt tuntud pärivad sõnaühendid, millele on omaene komponentide lahendustite kokkuvõtteamine ja harilikult ka metafoorne ning stiililise ekspressiivne. Pärivate sõnaühendite komponentidele on teatud omavaheline püsivuse. Vabade sõnaühendite puhul on aga võimalik muuta komponentide või nende grammatilist vormi.

Teatavaid probleeme on veel frazeologia mõiste täpsema määratlemine. Ühed kultuurilised paigutused frazeologia alla kõik sõnaühendid, mil on vaid teatud püsivuse (Bakk 1970 : 7). Kui pidada frazeologismiks kõiki sõnaühendite, mille elemendid on ainukordsed ja mis moodustavad ühte süntaktilist tsenteumi, ja millel on kaks tähendust, aktuaalne ja taustatähendus, s.t. mis on idiomatilised, siis moodustavad väljendused

osa fraxologismidest. (Vägendverbes nime-
tame mingis grammatilises seors oleva
noomeni ja verbi ühendit, kus noomeniks-
si erindab üks kindel selle klassi liige.
kindlas grammatilises vormis. Vägend-
verbidel on ühendi kogutähendus, s.o.
aktuaalne tähendus erinev komponenti-
de tähenduse summast, tausttähendu-
sest.)

Kui lugeda fraxologismide tunnu-
seks ka tähendus ekspressiivsus, mis te-
kitab kõige tähendus metapoorse, piltliku ka-
heksa alusel (arvat väistama, kõge
ajama), siis on vägendverbe, kus see eks-
pressiivne tunnus puudub (näit. tähele pa-
rema, ora võtma), jääb fraxologismide
hulgast välja ja fraxologismid ning väl-
jendverbid on lõikuvad hulgad (Rätsep
1978 : 23-25). Käesolevas töös on lähte-
tud viimast seisukohtast. Kõik püni-
vad sõnaühendid pole seega veel fra-
xologismid. Kahtlemata on ka püni-
va te sõnaühendite fraxologismides pida-
mist üha tugevasti ka subjektiivne
moment.

Kokkuvõtlikult võib fraxologismist

kõnelda kui traditsioonilist püüden-
dit, mida iseloomustab koostisrasked is-
seisvate tähenduste rõõgumise tagajär-
jel kujunenud mõisteline terviklikkus, me-
tafoorsus ja enamikul juhtudel veel
tugev ekspressiivsus, emotsionaalsus.

Omaste kindla ühmituse moodus-
tavad need paradoksismid, mille koos-
tistest kuuluvad inimese või looma
kehaosade nimetused. Sellised ühen-
dused nimetatakse somaatilisteks pa-
raoksismideks.

Paraoksologiaga põhilikult tutvum-
ta pole mõeldav keele ükkuse ja oma-
päia täielise rii teoreetilise kui ka
praktilise tundmise ning mistahes
keele perfektre valdamine, eäädikina-
ta mitmesugustest tõlkeprobleemidest
ja kirjandustest keelilisest analüüsist
(Valk 1970 : 7-8).

Sõnavühendite tõlkimise probleemide
tõlkimise hulgas on paraoksismide
tõlkimine kõige keerukam. Solvaalne
oleks paraoksismi edasandmiseks
tõlkimine ekvivalendi abil. sel juhul
põhineb tõlkele paraoksismi samal ku-

jundil, millele originaalkeegi fraseologism
ja vastab ka tähenduselt uimasele.
Et sellist uimastust sageli ei ole, ka-
tatakse autori keele kätundlikkust sõi-
litamises tõlkekules leiduvaid fraseolo-
gisme, mis on tähenduslikult funktsioo-
nilt analoogilised tõlgitava ühendiga,
põhinevad aga erinevat kätundel. Sel-
liseid ühendeid nimetatakse fraseolo-
gilisteks analoogiaks. Analogia vali-
kul on oluline rōgendi stiilivõõ sõi-
litamine.

Kui puudub nē ekvivalents kui ka
analogne vōte vōib tõlkija leida frase-
logismi, mis vastab kontaktis autori
mōtte edasi annab. sellist tõlkimisvōi-
si vōib nimetada kontekstilisteks asen-
duseks.

Kõikvõõ vōib tõlkija muuta origi-
naali fraseologismi komponente. Sellist
tõlkimisvōi-
si nimetatakse fraseologis-
mi ümberkätundamiseks.

Kui ühtegi eelnimetatud tõlkimisvōi-
si kasutada ei saa, vōib seletada
fraseologismi tähendust sõna vōi rōõ
sõnaühendi abil (dehtsalu, dui 1972 : 6269)

3.3.1. Nägendid, mis nii originaalis kui ka tõlkes on fraseologismid

Fraseologism on tõlgitud ekvivalendi abil.

Kasutatakse fraseologismi, mis põhineb samal kujundil kui originaalkeeles fraseologism ja annab sellele tähenduslikult.

... Kalevo pantiin
syntipukiksi kun
se oli jiooukissa
eniten...

(287)

Tuollaisia miehiä
täälläpäin ennen-
vanhaan kustiin
kerkelta poikki...

(33)

Olen leipäni ansain-
nut...

(331)

Yhden kalatehtaan
ne pani rurin...

(44)

... Kalewot lehti
patuorias, sest te-
ma oli kõige roh-
kem purjus...

(178)

säherdusi melui kus-
ti siinkandis enne-
vanasti kerkelt po-
leksi...

(22)

Olen oma leiva
äia teenitud...

(206)

Uhe öllewaburui
naad pauid tuk-
si...

(29)

3.3.1.4. Tõlgitud on fraseologismi ümberkujuandamisega

a) somaatilised fraseologismid.

Ennevanhaan teh -
tiin työtä ei soi-
tettu suuta.

(33)

Noin helvetin cumo
mieh tulee suu-
taan soittamaan.

(12)

saa nähdä mi-
ten se sitten suu-
nna panevat...

(104)

sina turpa tur-
koon...

(292)

Turpa kiinni ja
kantakaa...

(344)

ja saatana mi-
nähan väännän
silta poliisipi-
pilto ruuän tak-
saivolle...

(286)

Ennenasti tehti
tööd, aga ei lõksu-
tatud tugu.

(22)

Nii kuadi saa-
kas mees tuleb sel
suud puunkima.

(8)

saab näha, mis
näo nad teevad...

(67)

sina pea nohk
naas...

(82)

Kokk naas ja
tarnige...

(214)

ja kurat, sel po-
litsurikutatit ree-
can ma nina kuu-
la taha...

(182)

... iski peilin kaut-
ta silmää...

(29)

... ja lupanut an-
taa seltään...

(26)

ja hyväkän se sul-
le näyttää vaan
olleen, että pieneä
polkittiin päähän.

(28)

keitä on viisi last-
ta ja niille mulle
sua minun puoles-
tani saat tehdä
mitä mieleni joo-
lahtaa... (26)

... että jos jolle-
kin on ilmestynyt
vaikka järjen ki-
ven päähän illan
mittaan...

(20)

jos on laskupäi-
tä...

(42)

... tegi peegli kau-
du silmi...

(20)

... ja lubanud li-
gi kaheximnean-
tasle raha peale
anda... (17)

ja sulle näitsee
jii ainielt karuks
tulnud, et näitsee
na partie pead
said. (19)

keid on viis last
ja sulle teistele isid
sa minne poolst
teha, mis pähe
tuleb...

(18)

... et ehk on shke
jooksul mõnel
kar või teakegi
nõistust pähe
tulnud...

(14)

kui oled niikell
uhkendama... (28)

Anna vetää...

(290)

dase saavast...

(180)

8) Teised paroloogismid.

... muuten piru roe-
rii ...

(72)

... muide on kurad
lahti...

(47)

Kyllä se koi on pa-
rasta, mitä minä
itsestäni olen irti
saanut.

(157)

see on vrt küll
parim, millega ma
naha olen saanud.

(100)

keistä se ei ole

kiinni ...

(14)

kei taga asi ei

susa ...

(10)

Kyllä sinä tiedät,
mitä se on kiinni..

(14)

sa tead küll, mil-
le taga asi susab...

(10)

... käskettiin euve
edottelemään rou-
tajaa ...

(183)

... kästi kakato
vixatimeest oto-
ma...

(117)

... niin ei mene suru
puru...

(197)

... siis ei pole ruu-
rus pöue...

(126)

... katseli sitomon
enimistä ylhäältä
alas, kurkisteli sit
suulta ja takaa...

(9)

... möötis keitekoja
juhatojat pealaest
jalatallami, sit
tis deda eest ja
takke ...

(7)

... kun se euiten eli

... sest tema eli

kännissä...

(289)

... oli lõpuks juba
kännissä...

(73)

... antaa soittaa
niitä koneita...

(146)

koige ohkem täis...

(180)

... oli lõpuks juba
paras pein...

(48)

... andke maxima-
le valu...

(94)

3. 3.12. Tõlgitud on analoogiliste fraasoloogismidega.

Fraasoloogilise analoogia puhul kasutatakse ühendeid, mille komponendid erinevad originaali fraasologismist, kuid tähenduslikult on samad.

Fraasologismide analoogide varte õppimisel läheb kõige enam tarvis hea stiilitunnet ja keelerikkuse tundmist. Et tõlkijal on äärmiselt hea ümne värvikond ja samas küllalt keelemaheid varteid, selgub järgnevatelt näidetelt.

... älä tule tänne

itseäs muna maas...

(20)

- Kiten xyiu? se
kysyi.

- Niinkuin jäiden

... ära tule siia

enese planni te-
geme...

(14)

"Kuidas läheb?"
küsis ta.

, Nagu tuli toores

<u>polto</u> , minä sain.	<u>puus</u> .
(18)	(13)
Veron maksajien ra-	Kaksumaksajate raha
hoja <u>poltellaan</u> edes-	<u>lastakse</u> edasi-ta-
toukseen ajelmalle.	gari soitmise
(263)	<u>korstranz</u> . (160)
<u>Haista</u> kuule <u>pas-</u>	<u>Kine</u> , tead, <u>Kassi</u>
<u>kaa</u> . (288)	<u>saba</u> alla. (179)
<u>Ottaako</u> kovasti <u>või-</u>	<u>Võhm</u> <u>väljas</u> <u>või</u> ?
<u>mille</u> ? (251)	(158)
... Sai <u>parnaanko</u>	... <u>või</u> <u>tuleb</u> <u>poos</u>
kokonaan <u>lappu</u> <u>kui-</u>	<u>üldse</u> <u>kiini</u> <u>parna</u> ..
<u>kulle</u> ... (18)	(13)
... <u>toi</u> <u>siit</u> <u>tulee</u>	... <u>või</u> <u>sul</u> <u>läheb</u>
<u>sulle</u> <u>kunnen</u> <u>paie-</u>	<u>stanti</u> .
<u>ko</u> . (288)	(179)
- <u>Väälta</u> <u>pele</u> , Pih-	<u>siin</u> <u>on</u> <u>raha</u> <u>kui</u>
<u>laja</u> <u>saini</u> .	<u>laba</u> ..
(45)	(30)
Se on väheän <u>koita</u>	See on <u>sutru</u> <u>tuie</u>
kun <u>seisostele</u> <u>Vui-</u>	ari <u>kui</u> <u>tagalas</u>
<u>ean</u> <u>aremale</u> ...	<u>munade</u> <u>veeretami-</u>
(128)	<u>ne</u> ... (83)
<u>Düman</u> <u>võlgend</u> <u>u</u> <u>ole</u> <u>küll</u> <u>esti</u> <u>kulus</u> <u>kui-</u>	
<u>gi</u> <u>häditsisoonline</u> .	

Kahet järgnevat tõkest ühe oleks
võinud ehk eestlased ekvivalendi
abil, kuivõrd kõnekelles on kustuma
ülekaantud tähenduses küllalt levinud.

... silvennoinen sam-
muu enimmäisensä

(122)

...silvennoinen rajut
eximena ära.

(82)

Alkää sammuko
autoon.

(45)

Ja äige autos

lonti vajuge (30)

3. 3. 2. Tuba sõnaühend on tõlgitud
frazologismiga.

a) somaatilised frazologismid.

... ja painaneen si-
nä välisä mitä
muistanut...

(8)

... ja kahepeal kuu-
kinud, mis pähe
tuli ...

(5)

Ke on tehty koko
ajan töitä minnä
keretty.

(147)

Ke oleme kogu
aja tööd teinud,
nii et hääpullid
struus.

(95)

Joko ariaan puut-
tunamo.

(29)

Isare api pead
emo nina toppi-
mo.

(19)

... me illalla ehdit-
tiin jõ korrats...

(126)

... tekee mieli kui-
sata sitã hautam-
maale...

(127)

... talon akkaväki
oli jõ euennut jio-
uamaan...

(216)

kuähän teen töitä
minxã ennätän, niin-
kuin kuvasta nä-
kyy.

(61)

Siinane laure olea oleud loomulikun
ja laaduram laundis ko ji teen
tööd rahu rähe voib.

Älä kuule yutõ...

(144)

siinã en moni hy-
vã mies itrasõ pi-
lannut...

(22)

Äiti se en ollut niin
hermona...

(64)

... me jõudsimõ õh-
tul juba pudelile
päkad silma aja-
da...

(81)

... en tahtnime talle
surnuade uno-
alle hõõrude...

(143)

... firma naispere
hakanud juba kult
peerna...

(138)

ko ji teen tööd,
et kell sesti peal,
rahu junnoleidalt
pildelt näha.

(40)

Ää, kuule nahort
õigã poa...

(94)

selle rahu en mõ-
nigi tuoli mees lõi-
nud...

(15)

Ena oli tõitra
närvis...

(41)

Kun tuli näkö ...
(72)

... jos soisin pai-
ron pystyyn.
(71)

Ruokajäveltä kun
lähdettiin...
(133)

... ja häivytettiin.
(72)

Helppoa si n-
joittanut sopimus-
sen ja pannut ri-
mennä alle.
(19)

Espeilloso tärö
kapsakans tilaus
on tehtävä ja nimi-
kirjoituksella vahvis-
tettuna.
(36)

Siinä on puoleksi olea diplomitoa
kirjotaja on otettu soveliaan alaud siiski
täpsem tölge Kas siin kōtrns tulee telli-
mus paberil ande ja alkijaga kinni-
tada.

Kui meil kere heli-
daks läks...
(47)

... kui trükkigale
jäljed alla saakin.
(46)

Kui Ruokajävelt
saäred tegime...
(86)

... ja larnie jalga.
(47)

Kannas lasknud
sedamaid lepingu
dalmis kirjutade ja
pannud kōie all.
(13)

Kas siin kōtrns
tuleb tellimus an-
da paberil ja kä-
si alla panna.
(24)

8) Tõlkes on mitte-somaatilised psühholoogis-
mid.

En mina siinseis tul-
lainta vettuulua-
kaan kanta.

(294)

kita sinä tärne tu-
let hõstamaan.

(8)

sen kannu oli turke
geittäis konstaillo.

(13)

...sän kuolemaan
jälkeen siinestään
koko ajan pitämis-
sä sitä kovan ku-
eira ...

(75)

...jõs työnantaja
en möhliny.

(142)

...Rantala sempuut-
ti sitä koko ajan
paimora.

(122)

Hetken tunnen ha-

ka ei saa õigupo-
lestam, mis rii-
moodi mellega mä-
re mägitakse. (183)

kis arpi xia xia
takka toadina te-

led.

(7)

Temaga poleud
nõut hõkato õgi-
kaigast vedama.

(9)

...isa surma järel
hoidnud teda õigu-
poolist kogu aja
kõvasti õijas ...

(17)

...kui tööandja
en käki koku ke-
rand.

(95)

...Rantala tegi
talle kogu aeg
trükkimis itr.

(82)

Hetkes tunnen tald-

lua panna kairaki
asiat vielä kerran
kuntoon. (254)

kuitta kun ei muu-
ta kun vetelehti...
(117)

diisa meinaan pila.
to koko hyvän ti-
louksen...
(36)

silloin me se jo
peikain kanno
päätettiin... (128)
kulla on kattu
nyt opin suoittu-
nut...
(124)

ja tavallisesti ei
mitään, mutta nyt
ei kuigi mitään.
(11)

Täinä on nyt suu-
remmat asiat ry-
senä...
(18)

mit kail arjad
veel kood jeande
ajade. (160)

aga muud ei tee,
kui aiault loob
kulli... (76)

diisa tahtis terve
priske tellimuse
pihva kurato...
(24)

ke tegime juba
siis poistaga nake.
(83)

keil on kattu
niid dagaõppeps
mael...
(80)

jah. kailikult po-
le häda midagi,
aga täna ei lähe
kohe mitte cix seut.
siin on niid (8)
suuremad as-
jad nangus...
(12)

Emme saaneet si-
hen mitään ...

(10)

... huutamaan riin-
kuin sirenin...

(72)

delipsika oli puku-
mattonana...

(78)

Palkat on sopimus-
ten mukaisia ja
näinä useaa
vielä jarrutella-
naan...

(10)

... mutta sitten se
iseksi sen verran...

(77)

... vanhan tavan
mukaan se tarjoo
vanhoille painajille
eyypyt.

(124)

... otti hatun pääs-
tä ja sikoi liettä
mieliseeseen.

ke ei selaud talle
mutta ego selget...

(7)

... esökirud rogu
ratto peal...

(42)

Jennas oli uait
kui suuk...

(51)

Palgad narkavad
lepingutele, ja
niid hakkavad
rad... kaikaid
kodariasse piduma...

(7)

... aga siis ajis
end niipalgi unri...

(50)

... leib muitse kom-
be järgi vanadele
trükkijatele jägi.

(80)

... võttis kaabu
pealt ja lõi ser-
vad meelpäraselt
verhvi.

kuimases loomuses oleks ehk võinud otsustada siiski neutraalsema kohendas ser-
vad melepäraseks kasuks.

3.3.3. Frazeologism on tõlgitud va- ba sõnaühendiga

See vähem sõnu on väga väike, sest
lõtkija on piiridnud kasutada või-
malikult värvikate ja ekspressiivset
keelt.

Jotakin on näem-
mä saatu aigai-
seeri ... (59)

Ragu näha, on
midagi smeti
ära tehtud ...

(38)

Ei täna enää
kätäpäivää ...

(105)

sellega pole enam
kiiret ...

(68)

... äiti jaks pi-
tää soarnas ...

(77)

... ema ei väri-
nud tida roo-
mimant ... (50)

... ja ne soittivat
suutkan kahvi-
lanna istumien
kanna ... (9)

... ja nad radis-
tand kohvikus
istuyätega ...

(6)

3. 4. Algeim

Soome keelele on omased sellised sõnakoost-
ruktioonid ja -ühendid, millele üheks
stiilismapäraseks on algeim.

Paljude algeimide juurde aluseks
on mingi võetkujutus, mis sageli vii-
tab väga vanale kasutamataole: olla
kuulman kielissa (vrd. e. olla surma-
suus), näkda näkka jt. Kõnel juhul võib
tekkepõhjus tänapäeva keelukasutajale
selgusttu olla, näil. veisata viisi; mõni-
kord sisaldub sellis üldkeeles tundma-
tu sõna: kiirestä kantopäähän, maat
ja nannut. Siia kuuluvad ka sellised
omavahel liitunud sõnad nagu kätäkou-
su, kauhukakare, kiirikova jt. ning tü-
veordused sika ojoin, kaiden koi-
riaan, suuren suuri; mitmenugused e.
duplikatiivsõnad jpt. konstruktioonid.

On tähelepanuväärne, et algeim ei ole
mitte ainult ealvaluule stiilile omase
ümning ja alliteatsioonivormid kõi-
gest mõõduue pärand, vaid see on tä.
napäeva keeles küllalt aktiivne nähtus,
mis näitab kõne- ja kirjakeele üldpilti.

sees kinnitavad juba, kus võimalike sõnariikide hulgas on valitud vastuvõetav just kaalike sarnasuse alusel (Hakulinen 1979 : 486-495).

ja muidugi on sõnade alliteerumine üks stiilivõtteid, mida võimaluse korral tuleb arvestada ka tõlkimisel. Siinkohal üks näide selle kohta:

... yhdessä ne olivat
... olivat miettineet, mitä
... tä vanha johtaja olis
... si tehnyt; potkinut
... pahimmat puxarit
... pellolle ...

(18)

... nad olid koos
... arutanud, mida
... vanha direktor olles
... teinud: andnud
... kõige hullumatele
... hundiparvi...

(12)

Reduplikatsioon ei ole eriti kallis küll enam euryõuline (Kägar 1966) ja meie reduplikatiivsõnade hulk, mis on umbes kaheksajärguline, enam ei kanna (More 1972 : 227). Alguim elab aga ka esiti kallis, ja et sõnariikide valikul võib alliteeratsiooni printsiip küllalt oluline olla, kinnitagu järgnevad tõlkelaused.

Ei ryt kinnostaa..

(283)

Prague ei paku

pinget

(83)

... ja väsi maail-

... ja viiks naa-

maa etempään
enemmän kuin no-
neet hartaat pu-
heet. (325)

ilma eoksem edasi,
kui paljud kauerid
kõned.

(203)

On küllä merkillis-
tä pöuukaa...

(293)

On ilka pull punt
kiil...

(183)

... että ventooieran
ilmien toxia suut-
tuu tuolla tavalla.

(200)

... et põhivõõra
inimese parast nii-
moodi uhastada.

(128)

Allikerasisouprintsipi oleks võinud ar-
vestada ka järgneval juhul:

... vanhan tavan
mukaan se tarjoo
vanhoille paina-
jille ryypyt. (124)

... teie muistse kom-
be järgi varadile
tühkkijatele saja.

(80)

Seega oleks see kõlanud muistse kombe
kohaselt.

Kuidugi ei ole alati võimalik ja
vajalikki leida allikerelevantseid tekstid,
seda enam, et algriimi nähte võib oi-
ginaalis kohata küllalt sageli, näit.

sellainia paikko.
ja ei naisille ti-

Sellixid kohti ei
kuku naistele

pu toivaasta...

(209)

Jostus minä kek-
sin sellaisen tempun,
että sinulta hymy
hyytyy...

(204)

... vaikka sen levey-
destä niin ei ole
leventelemään pää-
sytkään.

(65)

Annikki sai tis-
kit tiskattua...

(28)

... eikä tulisi siel-
tä ihmisten ilmioi-
le...

(76)

Ne veisasivat po-
lan virttä...

(80)

... kun huntuu
vaan suora hunu-
toa.

(144)

toevast sulle...

(133)

Kunagi me uel
mötlen väga xlli-
se tembe, et sul
raemuise kaob...

(130)

... ehkki lüüa ku-
ga me pole ku-
nagi kiidelda
saanud.

(42)

Annikki sai nõud
pestud...

(19)

... ega annaks end
sallt inimestele rõo-
le...

(49)

Nad laulnid sal-
mirex koraalist...

(52)

... ainult kargis
vahetpidemata.

(93)

... ja sinä alat ke-
ti paarata tom-
mota parkaa...

(89)

Pannaa nyt kum-
min puita tak-
kaan...

(88)

... ja sina hakkad
kohe sikukest ja.
ma suurt rüga

ajama...

(58)

õetke nüüd smeti-
vel liratutust...

(58)

Ja signisele kõnekäaule

... kun sitä ei kun-
rian kukko pit -
kän päälle laula...

(287)

... kuni tal uel
lõpuks hapeasti
lähub...

(179)

oleks stiilitäpsem varte slaud kuni
tal pill pika ilu peale tuleb; ja
laulele

Ei tärnä kauan
katsella...

(11)

Ei ole sin pikk
tähtimist mi-

dagi...

(17)

sõnauks kōlaliselt parumaks vaster
ei ole sin pika parimist midagi.

Kuidugi ei saa selle stiilikompo-
nendi tähtsust tõlkimisel üle hinnata,
ja sünonüümide valikul ei ole algsim-
mitte kõige olulisem rääkida, kuid arves-
tamata seda siiski ei saa jätta.

3.5. Lühikokkuvõte

Sõnavare kätlevas peatilis vaadeldakse kõigepealt sünonüümide valikut tõlkes.

On leitud, et tõlkekiiraudus erineb algupärandist värvikamo ja rikkamo sõnavare poolt. Seda väidet võib kinnitada ka vaadeldud tõlke põhjal. Ehes põhjuses on siis kulta leksikonskeemide ühtimatus, teisalt aga tõlkijapoolne erinevate tõlkevastete struktuur. Sees arhaismidega tekitab probleem kämp pi tõlkimisega kunt riks, kuna nende sõnade stiilnivoo ei ole võrdne.

Et sama soomekeelse sõna tõlkimisel on kasutatud erinevaid tõlkevõimalusi, tõestatakse sõnade paaridega, ka, kaveri, hätistellä ja tyenyttää ka cal.

Oriinaali ja tõlget võrreldes jääb mulje nagu oleks soomekeelse sõnavare mõneti pindlikum ja võimaldab tugevust lähemalt ja ilmukamalt iseloomustada.

vaadeldud valdi nimi-, omadus-, määr-, ja tegusõnu, võib struktuuri,

et tõlkija on küllalt hästi orientunud rahvavahelises vägivõttes. Tema keel on värvikas ja originaalis kanitatut mõnevõrra ekspremiivsem.

Jälgitakse ka kõnelele ilminguid. See-
da illustreerib tegelaskõne lühidus,
mida tõlkimisel ei ole suudetud alati
säilitada; e - pronoomeni rohke kasu-
tamine.

Koolikal vaatemisel võib leida ka
mõnesuguseid tõlkijapoolseid stiilikonarusi
ja ebatäpsusi. Nimetamisväärtusi viga
ei ennenud.

Päris alal on kaatuse all abisõ-
nad. Jälgitakse pre- ja postpositiivide
kasutamist soome ja eesti keeles ja tõl-
ke ühenduse.

Kaardõnu tarvitatakse eesti keeles
mõnes eeskem kui soome keeles, kus vas-
tavad informatsiooni kannavad kään-
delõpud. Käänõnade kasutamine ühen-
dis verbiga on tingitud keeleloogikast
ja osalt ka tõlkija lüüaldemixst määr-
sõnade tarvitamisel

Saldi vaadeldakse fraasoloogismide
tõlkimist. Koige eeskem ennib vabõ sõ-

naidendi tõlkinist fraxologismiga. Vastu-
pidamisid näituid on väga vähe.

Ühes huvitavas ja veel keeles ela-
vas nähtuses on alguim. Tõlkmisel
seda arvestada on muidugi raske,
kuid tähelepanu pööramata jättes sil-
le sürti ei saa.

4. Kokkuvõte

Kõrsklas diplomitoos võrreldakse A. Tuuri romaani „jari virsta läpi kaupungin“ ja selle tõlget „jõgi voolab läbi linna“, esindatuna A. Hargmaa poolt.

Kuigi eesti ja soome keel on sugulaskeeled, on nii grammatilised struktuuri- elementid kui ka leksikaalsüsteemid peamiselt erinevad, et stiilitäps ja samas ka kõige otstarbekas tõlkevaste leidmine küllalt keeruline võib olla. Tõis vaadeldakse keelte erinevusest tulenevaid tõlkeprobleeme nii grammatilisel kui ka leksikaalsel tasandil.

Ühe peatüki statistilisel analüüsil selgus, et tõlke sõnade arv on 6,25% võrre suurem originaali sõnade arvest. Selle arvelt tuluvad liiasõnad, selgub samuti töö kõigus.

Kõrsklas jälgitakse arevatiteooria seisukohalt. On teada, et soome keeles on hulk mitmuslikke sõnu, kuid liias sellele on ka küllalt palju juhtumeid, kus vaatamata ainuslikule vormile olemaolevale, kasutatakse soome keeles

erinevalt eesti keelest noomenit mitmuses.
suurelt osalt on see töö või koostamisi-
ga seotud sõnavara, näit.

jätin sen <u>niihin</u> <u>tõi-</u> <u>hin</u> ... (86)	jätin ta <u>selle</u> <u>löö</u> <u>juurele</u> (62)
Rupesitse <u>horm-</u> <u>min</u> ... (84)	Hakka ise <u>ametisse</u> .. (130)
...Sein sen keittiösön ja keitin <u>kalvit</u> . (157)	... viisin ta <u>kööki</u> ja keetn <u>kohvi</u> . (98)
<u>deivät</u> ja <u>uõit</u> se otli <u>ikkuva</u> <u>õilis-</u> <u>tä</u> ... (24)	<u>deiva</u> ja <u>uõi</u> <u>uõit-</u> <u>tis</u> ta <u>anna</u> <u>va-</u> <u>helt</u> ... (16)

Tunduvalt harvem kohtas ainuses ole-
va sõna tõlkimist mitmusliku vormiga.

Verbi puhul vaadeldakse infinitiivide ja partitsipiide tõlkimist ning verbi kõnekeelset muutmist teos pii-
vides.

I infinitiivi lihtsena, eesti keele da-
teggevusnimele vastava vormi tõlki-
mine sõltub peaverbi eentoonist, mis
on keelde niivõrd juurdunud, et tõl-
kimisel probleemne tekkida üldjuhul ei
saa.

Omapäraseid jooni some keeles on
aga I infinitiivi pisem vorm ehk da-

tegevuskirje saav käänne. See etstarbemaä-
cuse lauseliikend on ettekuulse vartega
võrreldes veidi ratsionaalsen:

kärs liian ropear- kärs liiga kiiresti,
ti saadakse kai et jõuda teha köi-
ken sen tehty... (272) ke... (170)

II infinitiivi värsuitlevas käändes olev
verb, eiti jurt sõnart aga, on mõnel ju-
hul tõlkest väga jäänud, kuigi üldiselt
on tõlkija püüdnud sihtkeeles kajastada
koiki algupärase sõnu.

Kuivata on aga närida, et kuigi II
infinitiivi värsuitlevat käändet on pea-
tud harva erinevaks, on keeles kasuta-
tud seda rohkesti.

... tõnien inänsä ... määrates ia
olekapäähän. (106) elart. (68)

Kõige rohkem kasutatakse soome kee-
le infinitiivides III infinitiivi. Kuigi ka
ersti keeles kasutatakse me-tegevusni-
me sissekohandamist ja ilmutavas, ei
ole siingi täpse grammatilise vartega löt-
kimine alati otustäpne, näit.

Painaja tuli ihmet- Tükkaja tuli ja

telemään... (11) imestas... (8)

Sagedane konstruktsioon on uuveta + ma-infinitiivi sisendile käänne. Täpse vartega (haxata + ma-tegusnimi) tõlkimine võib ka siin vahel keeleloogikale vastu kaia. laatan kella...

Rupen katselamaan (13)
kelloa... (19)

syõdessään se u- siues pajatas
peni kestomaan ta oma uen-
veljestään... (22) rast... (60)

Kui verb alaa oli enamasti ära tõlgitud, siis uuveta kasutati sellistes ühendites, mille puhul oli sobivam ta väga jätta, kuigi mõlemas tõlkevastes on haxata.

Tõlkijale võis tülikas osutuda sõ. rühkend uuveta naurattomaan. Enamasti oli see edastatud vägivaldiga kipus raur peale, mille tühe kordamine inegi häirims haxkas.

Sentitsellne varte puudub III infiniitivi alalõlulval käändel ja agentpartitiibil, millide tõlkimisel kasutati kõige enam vastavalt des-vormi ja tud-partitsüpi.

IV infinitiivi nominatiiv, mis vastab meie teadmisele, et siiski enamasti sellega tõlgitud, partitiivi puhul on kasutatud veel de-infinitiivi, verbi jäätvorme või käivallavust.

Eesti keeles erineb on nn. V infinitiiv, mis tähendab teostuvat tegevust. Vasteks sellele on tavaliselt ma-tegevussuine sarnane kaane:

Ohjelma oli valmis- lauda oli valmistamas...
tumaisillaan... (122) (123)

Partitsiipide puhul toimab ennekõike silma, et lauslühendeid kasutatakse soome keeles tunduvalt vähem kui eesti keeles. Tõlkijale võivad aga kõige tülikamad olla aktiiv I partitsiibi mitmuse vormid, mis tähendavad teostust või kahtlust; teusklema verbi kasutamise ei pruugi siinkohal alati kõige vastuvõetavam olla, näit.

...minä olen rone... ...teusklemin ma
soovinani (210) ronen... (138)

Loogilisem lahendus oleks ehk pidin sin ma rone.

Kõrgevõtlikult võib öelda, et nii

infinitiivide kui ka partitsiipide tõlkimisel, ei võimalda ne grammatiliselt lõp-
se ja te olemasoleva vähemalt pooltel juht-
tudul seda tarvitada, st keelkase-
tamistavad on sedavärd erinevad.

Verbi muutmisel on tugevasti mõju
avaldanud soome kõnekell. Regulaarkõ-
nes enne tihti lõputa mitmus 3. pööret:

ihmitset tulee lõin- numerid tuluvad
ne... (89) siis... (58)

Tavaline on umbisikulise tegumise kasu-
tamise mitmus 1. pööde asemel:

tyllä ne itxxin küll ne side ie
orataan... (20) ka orkame... (14)
Kihän oltiin täällä ke oline ji eile
eilen... (104) siis... (68)

Tavaliselt on konteksti põhjal lihtne
ostustada, kas tõlkida vastav verb
pariivis või mitmus 1. pöödes, kuid
mõnel juhul on see küsimus siiski
võeldav.

Tõlkekriitikud on leidnud, et tõl-
ked erinevad algupärandist tunduvalt
ükskams ja värvikams sõnavara
poolest. Osalt johtub see kulta keele-
süsteemide eiktinaturest, teisalt aga tõl-

kija puudest võimalikult mitmekesist sõnavara kasutada. A. Hahisnaa väidab kinnitab seda väidet täielikult.

Soome argikõne kasutab küllalt kitsast sõnavara; tõlkija on aga leidnud samale sõnale erinevaid vartid, näit. kätistellä tõlkivartite hulgast võib leida sõnu kiirustada, utsitada, kupatada. Sõgeli koeduvad sõnad pouk-ke ja kaveri, mis eestindamisel on saanud paljud erinevaid tõlkesõnu.

Probleem tekib kämpfi tõlkimisega kunturaks, sest entes on esimene lõ. rapäeva keeles levinud ja tuntud sõna, teine aga tänasele eestlasele täiesti tundmatu arhaism ja teises ei ole ka need vartid võrdel stiilivaraandil.

Soome keles kasutatakse tegevuse isoomustamiseks hulgaliselt väga erinevaid verbe, mis tõlkes saavad mitmesõnaliselt selitust. Osa nüsugusi on sõnad, mida keeliteadlane R. Haahtinen nimetab spontaanseteks sõnadaks; näides jouottaa 'järgkorras seista, järgkorras seismise teel hankida'. See algelt rahvapärase tulitise levisaastail 1914-1918,

mil sõjast põhjustatud majanduskas-
te tõttu tuli vajaliku struktuurses seires
jätkesid.

Sõnu, mis vajavad tõlkimisel lähemat
selgitust, on mitmeid:

... eesriivad imusi-
maan.

(21)

... kaardid tolmu-
imejate suristam.

(15)

... ja kiertäa eteen
istumaan.

(209)

... ja läheb ümber
auto ette istuma.

(168)

Kinä vaim kävi-
sen.

(21)

ka astun ainsult
hetkes siis. (15)

Ka käändsõnade puhul võib mär-
gata, et soome keeles sisalduv infor-
matsioon nähes lähemas välgend
kui eesti keeles. Osalt tuleneb see ka kää-
rete suuremast välgenduvõimest, näit.

kuigi olin väsy-
nyt, en ajatusilla-
ni saanud unta.

(203)

kuigi olin väsinud,
ei lasknud mõtteid
minu magama
jääda.

(129)

sen velli eli kysy-
nyt palka kaati-
musta.

tema vend küsi-
nud, kui suure
palka õigendust

(19) tahetaakse. (13)

Käändevorme aga kärslevar töös
üriksajaliselt ei jälgita.

Sõnavaraga seon seisab en süno-
nimide valiku probleem. Võib otsusta-
da, et selles töös on tõbi ja küllalt leid-
lised alad; ja nagu öeldud, on tõlkesel
originaaliga võrreldes värvikam ja en-
pressiivsem. Seda kinnitab ka fano-
logismide vaatlusel selgunud fakt,
et kõige suurem ühm on välgendeid, kus
vaba sõnavõtte on tõlgitud fano-
logismiga, vastupidiseid näiteid on vä-
ga vähe.

Sõnavara seisukohalt ilmub, et
soome kõnelt välgendi lähidus, se-pro-
soomeni rõhke kasutamise. Absoluutne on
se tarvitamine personaalprosoomeni käsi
arvul.

Eesti keeles kasutatakse tunduvalt
rohkem abisõnu. Kuigi soome keeles esi-
neb kaarsõnu küllalt palju, välgenda-
vad orientatsioonile kõige sagedasemad
hõlpsaõndad:

Kenist läänä-
siin...

(136)

Lähend arsti
juurde...

(88)

... menin portille ja
koneesse.

(17)

Kävelin toisille ko-
nulle...

(11)

... läksin väläht
läbi ja lennukisse.

(109)

Käisin tuika maxi-
nate juures...

(8)

Õigib märgata, et vahel on tõlkija inertsist
liranud abisõna ka sellisest lausest,
kus see sugugi obligatoorne pole, näit.
se hakkoi kertoa, mi-
tä aamupäivän
neuvotteluissa oli
sovittu.

(57)

siis hakkas ta se-
litama, mille suh-
tes enneltöunartil
läbicaääkimistel

korkeu oli lepitud.

(37)

Abisõnu kasutatakse soome keeles
sageli ka koos verbiõhkega. Tihti on soo-
me lihtverbi vardees kõige eotuspärase-
malt ühendverb. On kasutatud orientat-
sioonadverbe (kierrän 'käin läbi'), pre-
fektivusadverbe (eelasti 'karreeris-
sire') ja seinundadverbe (kouxi 'tõu-
ses püsti').

Tõsi viimases alalõiguses vaadeti-
dakse, kuidas alliteatrisooniprintsiip
on mõju avaldanud sõnavalikule. Et alg-
uim on keeles elav rääkij, kinnitab kas-

või järgne näide:

... potkinut pahi-
mat puxarit pel-
lolle. (18)

... andnud kõige kul-
lematele hundipar-
si. (10)

Algupärändis liidub ehkasti algüümi
ilminguid (hymy hyytyy, ihmisten il-
mölle jt.) ja ka tõlkes on sironuümi
valikud häälxuline kooskõla mõni-
kord struktuurses olend (pull punt,
kannid kõned jt.).

Käsitähd küjandus

- Alvre, P. 1969, Soome küliõpetuse eeglid, Vällinn.
- 1972, Kõnede eduplikaatiivsõnade päritolust. - „Kiel ja kirjandus“ nr. 4, 222-224.
- Hakulinen, L. 1970, Kielen rääymia, Helsinki.
- 1979, Suomen kielen rakenne ja kehitys, Helsinki.
- Karttunen, K. 1979, Nykyslangin sanakirja, Porvoo - Helsinki - Juva.
- Skola, O. 1979, Kielioppi ja kielenopeas. - Nykysuomen käsikirja. toimittanut Osmo Skola, Espoo, 9-188.
- Tago, R. 1980, Käätänisen teoriaa ja sen sovellusta, Åbo.
- Itkonen, E. 1966, Kieli ja sen tutkimus, Helsinki.
- Lehtsaue, U. Liiv, G. 1972, Kuusijanduse tõlkinisest, Tartu.
- Liivaku, U. Keriste, H. 1975, Kuudas seda tõlkida, Tallinn.
- NS = 1978, Nykysuomen sanakirja, Porvoo.
- Ojamaa, O. 1972, Autilus ideaalset tõl-

- Kjart. - „Looming“ nr. 11, 1909-1910.
- Osa, E. 1974, Kaya-diisa kartio comaan
„se on sitten kevät“ eesti keeles. Dip-
lomitöö, Tartu.
- Palmes, P. 1981, soome keele õpik, Tallinn.
- Penttilä, A. 1975, Homoniimiast, eriti soo-
me keelt silmas pidades. - Cong-
ressus tertius internationalis
jenno-ugristarum, Tallinn,
217-230.
- Pihel, K. Päämälä, A. 1971, soome-eesti sõ-
naraamat, Tallinn.
- Rainio, R. 1972, Asiatyyli ja viestintä,
Helsinki.
- Rintala, P. 1979, Tyyliopin perusteita. -
Nyky-suomen käsikirja. toimit-
tanut Osmo Skola, Espoo, 189-
207.
- Rõtsep, H. 1978, Eesti keele lihtlausete tüü-
bid, Tallinn.
- Saarete, A. 1963, Eesti keele mõisteline
sõnaraamat IV, Stockholm.
- Saukkonen, P. 1965, Kõnereenemataiste
kielten tulosyanafinitiivica-
kenleiden historia I, Helsin-
ki.

- Saukkonen, P. 1966, Mämerensuomalaisten
kielten tulosjainfinitivien
teiden historiaa II, Helsinki.
- Tuuri, A. 1983, jõgi uulab läbi linna,
Tallinn.
- Tuuri, A. 1978, jõgi virtaa läpi linnun-
gin, Keuruu.
- Valpma, J., Remmel, N. 1970, Eesti Kelle gram-
matika, Tallinn.
- Virkkunen, S. 1975, Suomalainen praxisa-
ronkija, Helsinki.
- Wiedemann, F. J. 1973, Eesti-saksa sõna-
raamat, Tallinn.
- Õs = 1978, Õigekirussõnaraamat, Tal-
linn.
- Корвусов, В. Н. 1973, Слово о реке,
Кокча.

Резюме

В данной дипломной работе подлинник и перевод были рассмотрены как на грамматическом, так и на лексическом уровне.

В главу рассматривающее существительное подобрано примерное сложное словосочетание, которое использовалось в противоположном смысле в подлиннике и переводе. В абсолютном большинстве случаев, где множественное число переведено из единственного числа. Больше всего в финской языке употребленные слова в множественном числе никак связаны с работой и утомлением.

При этом рассматриваются проблемные переводы с полными именами существительных и прилагательных. Гораздо чаще встречается в финской языке использование сокращенных предложений. Интересно наблюдать частое употребление конструктивного падежа и именительного, хотя его считают редкой формой. Обычно конструктивной па-

где II индигитива bow переводят
фразой - des. Краткий индигитив
от слова des оставлен не переводи-
мым.

По сравнению с переводом филиппинский
язык более конструктивный по ис-
пользованию глагольной фразы I ин-
дигитива, частичной конструктив-
ного падежа II индигитива li по
IV индигитива.

С точки зрения переводческой прак-
тики самым трудным из прилагательных
окажется перевод жива актива I
прилагательного множественного числа, но
в целом переводчик справится с этой
работой.

Так, как произношение современное
в нем отразилось влившись разговор-
ной речи.

Рассматривая лексическую сторону ут-
верждать, что перевод отливается
от подлинника более кратко и бога-
тее словарных заносах.

Разговорный речь проявляется и
в словарных заносах; это особенно
в частях использования промохен de.

Zusammenfassung

In der vorliegenden Diplomarbeit wurden das Original und seine Übersetzung sowohl auf der grammatischen als auch auf der lexikalischen Ebene betrachtet.

In dem sich mit dem Nomen befassenden Unterkapitel sind die Beispiele von Wörtern zusammengefaßt, die in der Ausgangs- und Zielsprache im unterschiedlichen Numerus verwendet werden. In der absoluten Mehrzahl sind solche Fälle, wo Plural durch Singular substituiert ist. Am meisten wird im Finnischen der Wortschatz, verbunden mit der Arbeit und Bewirtung, pluralisch verwendet.

Beim Verb werden die mit der Übersetzung der Infinitive und Partizipien verbundenen Probleme sowie der Gebrauch des Verbes in der Umgangssprache betrachtet.

Bedeutend häufiger im Finnischen ist die Verwendung der verkürzten Nebensätze. Es ist interessant zu folgen, wie reichlich wird der Instruktor gebraucht, obwohl man diesen Kasus für eine selten vorkommende

Form hält. Keistens ist das als des-Form übersetzt geworden. Der aurae II Infinitiv vom Wort gaa ist oft ohne Übersetzung geblieben.

Im Vergleich zur Übersetzung ist die finnische Sprache konstruktiver im Gebrauch der längerer Form des I Infinitivs, des Agent-participes und des Partitivs des IV Infinitivs.

Vom Standpunkt der Übersetzungspraxis hinaus stellte sich als schwierigste die Übersetzung des erius des I Participes des Aktivs Plural heraus. Im allgemeinen aber hat der Übersetzer das gut gemeistert.

Da das ein gegenwärtiges Werk ist, widerspiegeln sich hier auch die Einflüsse der Umgangssprache. Bei der Flexion des Verbes äußert sich das im reichlichen Gebrauch von Bariv anstatt der 1. Person Plural, in der endungstosen 3. Person Plural, in der unregelmäßigen Konjugation vom Verb elle.

Bei der Betrachtung von lexik kann man sagen, das die Übersetzungen in Hinsicht auf Originaltexte eine schattierungsreiche und reichere Wortauswahl zeigen.

Fraglich war die Wiedergabe des kämp-pi-Worts, als Übersetzungsvarianten wa-

un kuntrie und ubie ausgewählt. Im allgemeinen aber hat der Übersetzer ganz passende Synonyme gefunden, die wenigen stiefelfehler sind in der Arbeit erwähnt geworden.

Die Umgangssprache kommt auch bei der Betrachtung der dexie im Vorschein, und besonders im südlichen Gebrauch des ze-Pronomens. Die Beiwörter sind im Estnischen mehr gebräuchlich als im Finnischen.

Gekannt wird die Übersetzung der Phrasologismen betrachtet. Am meisten kommt die Substitution einer freien Wortverbindung durch einen Phraselogismus vor. Beispiele von einem umgekehrten Fall gibt es wenig.

Eine interessante Erscheinung, die in der Sprache lebendig ist, ist der stabeim, den man auch beim Übersetzen nicht außer Betracht lassen kann.

Sinekord

Emõna	2
1. Sissejuhatus	4
2. Tõlke grammatikast	8
2.1. Nomeni arv	8
2.2. Verb	18
2.2.1. Infinitiiwid	18
2.2.1.1. <u>I</u> infinitiiv	18
2.2.1.2. <u>II</u> infinitiiv	25
2.2.1.3. <u>III</u> infinitiiv	33
2.2.1.4. <u>IV</u> infinitiiv	51
2.2.1.5. <u>V</u> infinitiiv	54
2.2.2. Partitsiibid	55
2.2.2.1. <u>I</u> partitsiip	55
2.2.2.2. <u>II</u> partitsiip	62
2.2.3. Verb kõnekuul	66
2.3. Lühisokkuvõte	71
3. Sõnavara	74
3.1. Sõnonüümid (iseseisvad sõnad)	74
3.2. Abisõnad	110
3.3. Fraasoloogismid	126
3.4. Algruum	143

3.5. Lühikokkuvõte	148
4. Kokkuvõte	151
Kasutatud kirjandus	162
Peepere	165
Zusammenfassung	167
Sisukord	170

Juhendaja: J. Luig
P. Alor